

**UJEDINJENE
NACIJE**



Međunarodni sud za krivično gonjenje
lica odgovornih za teška kršenja
međunarodnog humanitarnog prava
počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije
od 1991. godine

Predmet br. IT-02-54-R77.5-A

Datum: 19. jul 2011.

Original: engleski

PRED ŽALBENIM VEĆEM

U sastavu:

**sudija Patrick Robinson, predsjedavajući
sudija Andréia Vaz
sudija Theodor Meron
sudija Burton Hall
sudija Howard Morrison**

Sekretar:

g. John Hocking

Presuda od:

19. jula 2011. godine

U PREDMETU PROTIV FLORENCE HARTMANN

JAVNO

PRESUDA

Amicus curiae tužilac

g. Bruce MacFarlane

Zastupnici žalioca

g. Karim A. A. Kahn, glavni branilac

g. Guénaél Mettraux, subranilac

SADRŽAJ

| | |
|---|-----------|
| I. UVOD..... | 1 |
| A. KONTEKST | 1 |
| B. ŽALBA | 2 |
| II. STANDARD PREISPITIVANJA U ŽALBENOM POSTUPKU | 3 |
| III. PRAVO NA SUĐENJE PRED NEZAVISNIM I NEPRISTRASNIM SUDOM – OSNOV 3..... | 5 |
| A. PODOсноVI 3.1–3.8 | 6 |
| 1. Argumenti strana..... | 6 |
| 2. Diskusija | 8 |
| B. ZAKLJUČAK | 10 |
| IV. OBAVEŠTENOST HARTMANNOVE O OPTUŽBAMA – OSNOV 1..... | 11 |
| A. PODOсноVI 1.1–1.6, 1.8, I 1.11–1.15 | 12 |
| 1. Argumenti strana..... | 12 |
| 2. Diskusija | 15 |
| B. PODOсноVI 1.16 I 1.17 | 17 |
| 1. Argumenti strana..... | 17 |
| 2. Diskusija | 18 |
| C. ZAKLJUČAK | 19 |
| V. ACTUS CONTRARIUS – OSNOV 4..... | 19 |
| A. PODOсноVI 4.1–4.5 | 21 |
| 1. Argumenti strana..... | 21 |
| 2. Diskusija | 22 |
| B. PODOсноV 4.6..... | 25 |
| C. PODOсноV 4.7 | 26 |
| D. PODOсноV 4.8 | 27 |
| E. ZAKLJUČAK | 29 |
| VI. ODRICANJE OD ZAHTEVA – OSNOV 5..... | 29 |
| A. PODOсноVI 4.9–4.10 I 5.1–5.6..... | 29 |
| 1. Argumenti strana..... | 29 |
| 2. Diskusija | 31 |
| B. ZAKLJUČAK | 33 |
| VII. TEŽINA PONAŠANJA – OSNOV 6..... | 33 |
| A. PODOсноVI 6.1, 6.2 I 6.4–6.6 | 34 |
| B. ZAKLJUČAK | 35 |
| VIII. REALNA OPASNOST PO SPROVOĐENJE PRAVDE – OSNOV 7..... | 35 |
| A. PODOсноVI 7.1, 7.2 I 7.4–7.9 | 35 |
| 1. Argumenti strana..... | 35 |
| 2. Diskusija | 37 |
| B. PODOсноV 7.3..... | 38 |
| C. ZAKLJUČAK..... | 39 |
| IX. MENS REA – OSNOV 8 | 39 |
| A. PODOсноVI 8.1–8.5 | 39 |

| | |
|--|-----------|
| 1. Argumenti strana..... | 39 |
| 2. Diskusija | 42 |
| 3. Zaključak | 43 |
| B. PODOSNOVI 1.9–1.10, 6.3 I 8.6–8.8 | 43 |
| 1. Argumenti strana..... | 43 |
| 2. Diskusija | 44 |
| C. ZAKLJUČAK..... | 45 |
| X. PISMO SEKRETARA – OSNOV 9..... | 45 |
| XI. ČINJENIČNA GREŠKA I PRAVNA GREŠKA – OSNOV 10..... | 46 |
| XII. PRAVO NA SLOBODNO IZRAŽAVANJE – OSNOV 2..... | 48 |
| A. ARGUMENTI STRANA..... | 49 |
| B. DISKUSIJA | 52 |
| C. ZAKLJUČAK..... | 55 |
| XIII. KAZNA – PODOSNOVI 2.11 (DELIMIČNO) I 2.16 | 55 |
| XIV. DISPOZITIV | 57 |
| XV. DODATAK – GLOSAR | 1 |
| A. PRESUDE ŽALBENOG VEĆA | 1 |
| 1. MKSJ | 1 |
| 2. MKSR..... | 2 |
| B. PRESUDE PRETRESNIH VEĆA | 2 |
| 1. MKSJ | 2 |
| C. ODLUKE ŽALBENOG VEĆA | 2 |
| 1. MKSJ | 2 |
| 2. MKSR..... | 2 |
| D. ODLUKE PRETRESNIH VEĆA | 3 |
| 1. MKSJ | 3 |

1. Žalbeno veće Međunarodnog suda za krivično gonjenje lica odgovornih za teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava počinjena na teritoriji bivše Jugoslavije od 1991. godine (dalje u tekstu: Žalbeno veće, odnosno Međunarodni sud) rešava po žalbi koju je Florence Hartmann (dalje u tekstu: Hartmannova, odnosno žalilac) uložila 15. januara 2010. godine na Presudu po navodima o nepoštovanju Suda koju je Specijalno imenovano veće (dalje u tekstu: Pretresno veće) donelo 14. septembra 2009. godine.

I. UVOD

A. Kontekst

2. Hartmannova je rođena 1963. godine u Francuskoj. Od oktobra 2000. godine nadalje bila je na funkciji portparola tadašnjeg tužioca Međunarodnog suda, Carle del Ponte. Hartmannova je bila zaposlena na Međunarodnom sudu do oktobra 2006. godine.¹

3. Dana 14. septembra 2009. godine, Hartmannovoj je izrečena osuđujuća presuda za svesno i hotimično ometanje Međunarodnog suda u sprovođenju pravde putem obelodanjivanja informacija kojim su prekršena dva naloga koja je izdalo Žalbeno veće u predmetu *Tužilac protiv Slobodana Miloševića* (dalje u tekstu: Odluke Žalbenog veća ili, pojedinačno: Odluka).² Poverljivi status Odluka Žalbenog veća prekršen je kada je 10. septembra 2007. godine objavljena knjiga koju je napisala Hartmannova pod naslovom *Paix et Châtiment/Mir i kazna/* (dalje u tekstu: Knjiga) i kada je 21. januara 2008. godine objavljen njen članak pod naslovom “Sakriveni vitalni dokumenti o genocidu” (dalje u tekstu: Članak).³ Na suđenju je konstatovano da je i u Knjizi i u Članku obelodanjen poverljivi karakter dveju Odluka Žalbenog veća.⁴

4. Hartmannovoj je naloženo da plati novčanu kaznu u iznosu od 7.000 evra.⁵

¹ U predmetu protiv Florence Hartmann, predmet br. IT-02-54-R77.5, Presuda po navodima o nepoštovanju Suda (dalje u tekstu: Prvostepena presuda), par. 1.

² Te dve zaštićene odluke Žalbenog veća bile su Odluka po Zahtevu za preispitivanje usmene odluke Pretresnog veća od 18. jula 2005. godine (predmet br. IT-02-54-AR108bis.2), zavedena 20. septembra 2005. godine, i Odluka po Zahtevu za preispitivanje odluke Pretresnog veća od 6. decembra 2005. godine (predmet br. IT-02-54-AR108bis.3), zavedena 6. aprila 2006. godine. Te dve odluke Žalbenog veća odnosile su se na zahteve za zaštitne mere na osnovu pravila 54bis Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik).

³ Prvostepena presuda, par. 47, 89.

⁴ Prvostepena presuda, par. 89.

⁵ Prvostepena presuda, par. 90. Žalbeno veće je donelo odluku da se eventualna kazna ne mora platiti pre nego što Žalbeno veće donese svoju odluku po žalbi. V. Odluka po Zahtevu za odgodu plaćanja novčane kazne, 9. oktobar 2009. godine, str. 1.

B. Žalba

5. Hartmannova je Najavu žalbe podnela 24. septembra 2009. godine.⁶ Dana 12. oktobra 2009. godine, podnela je Žalbeni podnesak.⁷ Posle dva naloga za ponovno podnošenje žalbenog podneska,⁸ Hartmannova je konačni Žalbeni podnesak podnela 15. januara 2010. godine.⁹ *Amicus curiae* tužilac podneo je Odgovor 22. januara 2010. godine.¹⁰ Hartmannova je Repliku podnela 26. januara 2010. godine.¹¹

6. Dana 9. novembra 2009. godine, *ARTICLE 19* /Član 19/, međunarodna organizacija za zaštitu ljudskih prava koja brani i promoviše slobodu izražavanja širom sveta, zatražila je dozvolu da podnese podnesak u svojstvu *amicus curiae*.¹² Dana 5. februara 2010. godine, Žalbeno veće je delimično odobrilo taj zahtev i dozvolilo Hartmannovoj i *amicus curiae* tužiocu da odgovore na podnesak koji je podnela organizacija *ARTICLE 19* u svojstvu *amicus curiae*.¹³

⁶ Najava žalbe Florence Hartmann na Presudu Specijalno imenovanog pretresnog veća, 24. septembar 2009. godine. Dana 6. novembra 2009. godine, Hartmannovoj je naloženo da svoju Najavu žalbe ponovo podnese najkasnije 13. novembra 2009. godine. V. Odluka po zahtevima za odbacivanje i zahtevima za prekoračenje dozvoljenog broja reči, 6. novembar 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka po zahtevima za odbacivanje), par. 27; v. takođe Najava žalbe Florence Hartmann na Presudu Specijalno imenovanog pretresnog veća, 13. novembar 2009. godine (dalje u tekstu: Najava žalbe Hartmannove).

⁷ Žalbeni podnesak Florence Hartmann, 12. oktobar 2009. godine (dalje u tekstu: Žalbeni podnesak Hartmannove).

⁸ Odluka po zahtevima za odbacivanje, par. 27; Odluka po daljim zahtevima za odbacivanje, 17. decembar 2009. godine, par. 16.

⁹ Ponovno podnesen Žalbeni podnesak Florence Hartmann na Presudu po navodima o nepoštovanju Suda koju je donelo Pretresno veće, 15. januar 2010. godine (dalje u tekstu: Konačni žalbeni podnesak Hartmannove).

¹⁰ Podnesak respondenta podnesen ponovno u skladu s Nalogom od 17. decembra 2009. godine, 22. januar 2010. godine (poverljivo). Javna verzija ovog podneska podnesena je 2. februara 2010. godine, zajedno s *Corrigendumom* i Spiskom pravnih izvora. V. Podnesak respondenta podnesen ponovno u skladu s Nalogom od 17. decembra 2009. godine, 2. februar 2010. godine (dalje u tekstu: Odgovor *amicus curiae* tužioca); *Corrigendum* Odgovora i Spisak pravnih izvora, 2. februar 2010. godine (dalje u tekstu: *Corrigendum amicus curiae* tužioca). *Amicus curiae* tužilac je pre svog podneska od 22. januara 2010. godine podneo dva podneska, budući da je žaliocu u dva odvojena navrata naloženo da ponovo podnese svoj žalbeni podnesak. V. Podnesak respondenta, 21. oktobar 2009. godine (poverljivo); Podnesak respondenta, 30. novembar 2009. godine (poverljivo).

¹¹ Replika Florence Hartmann, 26. januar 2010. godine (dalje u tekstu: Konačna replika Hartmannove). Žalilac je iznela argument da *amicus curiae* tužilac nije odgovorio na većinu njenih pojedinačno izloženih žalbenih podosnova i da bi Žalbeno veće trebalo da smatra da oni žalbeni podosnovi na koje nije odgovoreno nisu ni osporeni. Konačna replika Hartmannove, par. 2, 15. Žalbeno veće smatra da je žalilac organizovala svoje žalbene osnove na takav način da je argumentacija koja se odnosi na jedan materijalni osnov raštrkana po nekoliko žalbenih podosnova. Međutim, Žalbeno veće primećuje da ti podosnovi često, ako se ispravno tumače, svi čine delove jednog te istog argumenta. *Amicus curiae* tužilac je primenio pristup sličan onome iz Žalbenog podneska, što je u potpunosti primereno u datim okolnostima. Pored toga, mnogi od žaliočevih žalbenih podosnova sadrže ponavljanja, navodno povlače razlike koje se često ne mogu razaznati i, kada bi se posmatrali pojedinačno, predstavljali bi nerazrađene argumente. Žalbeno veće je, stoga, primenilo pristup kojim je mnoge od žaliočevih žalbenih podosnova grupisalo zajedno, kako bi se oni mogli shvatiti kao kompletni argumenti.

¹² Molba za dozvolu da se u ime organizacije *Article 19* podnese podnesak u svojstvu *amicus curiae*, 9. novembar 2009. godine. Pravilo 74 Pravilnika dopušta većima da pozovu bilo koju državu, organizaciju ili osobu, ili da im odobre, da iznesu svoje stavove u svojstvu *amicus curiae*.

¹³ Argumenti Florence Hartmann u vezi s podneskom organizacije *ARTICLE 19* u svojstvu *amicus curiae*, 5. mart 2010. godine (dalje u tekstu: Odgovor Hartmannove na podnesak u svojstvu *amicus curiae*). U prvobitnom odgovoru *amicus curiae* tužioca prekoračen je dozvoljeni broj reči. Odgovor tužilaštva na podnesak organizacije *ARTICLE 19* u svojstvu *amicus curiae*, 5. mart 2010. godine. Nakon što je uočio svoju grešku, *amicus curiae* je 8. marta 2010. godine jednostrano ponovo podneo svoj odgovor i zatražio od Žalbenog veća da, na osnovu pravila 127(A)(ii) i (B) Pravilnika, prihvati taj revidirani podnesak kao prvobitni odgovor ili, alternativno, da revidirani odgovor prihvati kao ispravljenu

II. STANDARD PREISPITIVANJA U ŽALBENOM POSTUPKU

7. Strane u žalbenom postupku moraju da ograniče svoje argumente na greške u primeni prava koje obesnažuju presudu pretresnog veća i na greške u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog kojih je došlo do neostvarenja pravde u smislu člana 25 Statuta Međunarodnog suda (dalje u tekstu: Statut).¹⁴ Ustaljeni standard preispitivanja kod žalbi na presudu primenjuje se i kod žalbi na osuđujuće presude zbog nepoštovanja Suda.¹⁵

8. Žalbeno veće preispituje pravne zaključke Pretresnog veća kako bi utvrdilo da li su oni ispravni.¹⁶ Strana koja tvrdi da je došlo do greške u primeni prava mora da navede o kakvoj se grešci radi, da izloži argumente u prilog svojoj tvrdnji i da objasni na koji način ta greška obesnažuje presudu.¹⁷ Navod da je došlo do greške u primeni prava koja nema nikakvog izgleda da promeni ishod presude može biti odbijen po tom osnovu.¹⁸ U slučaju da Žalbeno veće u prvostepenoj presudi otkrije grešku u primeni prava do koje je došlo zbog toga što je pretresno veće primenilo pogrešan pravni standard, Žalbeno veće će formulisati ispravan pravni standard i s tim u skladu preispitati relevantne činjenične zaključke pretresnog veća.¹⁹

9. Prilikom razmatranja navoda o greškama u utvrđivanju činjeničnog stanja, Žalbeno veće primenjuje standard razumnog presuđivanja. Žalbeno veće će poništiti odluku pretresnog veća samo zbog takve greške u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog koje je došlo do neostvarenja

verziju prvobitnog Odgovora. Zahtev da se Odgovor tužilaštva na podnesak organizacije *ARTICLE 19* u svojstvu *amicus curiae* zameni Revidiranim odgovorom, 8. mart 2010. godine (dalje u tekstu: Zahtev da se Odgovor zameni Revidiranim odgovorom), par. 2-3, 7.

¹⁴ Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 10; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 11; Drugostepena presuda u predmetu *Martić*, par. 8.

¹⁵ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 9; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 11; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 15.

¹⁶ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 10; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 12; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jović*, par. 12; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 16. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 12; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 13; Drugostepena presuda u predmetu *Martić*, par. 10.

¹⁷ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 10; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 12; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jović*, par. 12; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 15. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 11; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 12; Drugostepena presuda u predmetu *Martić*, par. 9.

¹⁸ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 10; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 12; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jović*, par. 12; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 17. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 11; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 12; Drugostepena presuda u predmetu *Martić*, par. 9.

¹⁹ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 10; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 12. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i*

pravde.²⁰ Prilikom preispitivanja zaključaka pretresnog veća, Žalbeno veće će te zaključke zameniti svojim jedino ako niko ko razumno presuđuje o činjenicama ne bi mogao da dođe do prvobitne odluke.²¹ Prilikom utvrđivanja da li je zaključak pretresnog veća takav da do njega ne bi mogao da dođe niko ko razumno presuđuje o činjenicama, Žalbeno veće “neće olako zadirati u činjenične zaključke nekog pretresnog veća”.²²

10. Strana u žalbenom postupku ne može samo ponavljati argumente koji nisu prihvaćeni na suđenju, osim u slučaju da može pokazati da je pretresno veće odbacivanjem tih argumenata počinilo grešku koja opravdava intervenciju Žalbenog veća.²³ Argumente strane u postupku koji nisu takvi da bi mogli da dovedu do poništenja ili preinačenja osporavane presude Žalbeno veće može odmah odbaciti i njihov meritum se ne mora razmatrati.²⁴

11. Kako bi Žalbeno veće moglo da oceni argumente strane u žalbenom postupku, od strane koja je uložila žalbu očekuje se da precizno navede relevantne stranice transkripta ili paragrafe u prvostepenoj presudi koje osporava.²⁵ Pored toga, “od Žalbenog vijeća se ne može očekivati da

Šljivančanin, par. 12; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 13; Drugostepena presuda u predmetu *Martić*, par. 10.

²⁰ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 11; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 13. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 13; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 14; Drugostepena presuda u predmetu *Martić*, par. 11.

²¹ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 11; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 13; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jović*, par. 13; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 16. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 13; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 14.

²² Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 11; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 13; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jović*, par. 13; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 16. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 14; Drugostepena presuda u predmetu *Martić*, par. 11.

²³ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 12; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 14; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jović*, par. 14; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 17. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 16; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 24.

²⁴ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 12; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 14; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jović*, par. 14; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 17. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 16; Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*, par. 20; Drugostepena presuda u predmetu *Martić*, par. 17.

²⁵ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 13; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 15; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jović*, par. 15. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 17; Uputstvo o formalnim uslovima za podnošenje žalbe na presudu, IT/201, 7. mart 2002. godine, par. 4(b).

detaljno razmatra argumente neke strane u postupku ako su oni nerazumljivi, protivrječni ili neodređeni, ili ako imaju druge formalne i očigledne nedostatke”.²⁶

12. Treba podsetiti da Žalbno veće ima inherentna diskreciona ovlašćenja u pogledu odabira argumenata koji zavređuju detaljno pismeno obrazloženje i da argumente koji su očigledno neosnovani može odbaciti bez detaljnog obrazloženja.²⁷

III. PRAVO NA SUĐENJE PRED NEZAVISNIM I NEPRISTRASNIM SUDOM – OSNOV 3

13. Pretresno veće koje je prvobitno raspoređeno da rešava u tekućem predmetu (dalje u tekstu: Prvo veće) činili su sudija Carmel Agius, sudija Alphons Orie i sudija Christine Van den Wyngaert. Dana 28. januara 2009. godine, predsednik Međunarodnog suda je imenovao sudiju Bakone Molotoa da zameni sudiju Van Den Wyngaert, zbog toga što je ona izabrana za sudiju Međunarodnog krivičnog suda.²⁸ Dana 3. februara 2009. godine, Hartmannova je Prvom veću podnela zahtev za izuzeće sudije Agiusa i sudije Orijeja, kao i višeg sudskog savetnika zaduženog za predmet.²⁹ Prvo veće je izdalo nalog kojim je na neodređeno vreme odgodilo početak suđenja dok se to pitanje ne reši.³⁰ Dana 18. februara 2009. godine, predsednik Međunarodnog suda je imenovao specijalnu komisiju da razmotri, pored ostalog, da li je ponašanje Prvog veća predstavljalo kršenje principa nepristrasnosti koji nalaže Statut i da li je bilo u skladu s prihvaćenim standardima temeljnih ljudskih prava prema međunarodnom običajnom pravu.³¹

14. Specijalna komisija je, većinom glasova, utvrdila da bi objektivni posmatrač zbog povezanosti Prvog veća i *amicus curiae* tužioca mogao da zaključi da Prvo veće ima “neki interes u tome da istraga i krivično gonjenje u predmetu protiv gđe Hartmann uspeju”.³² Specijalna komisija

²⁶ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 13; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 15; Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 17. V. takođe Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 18.

²⁷ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Šešelj*, par. 14; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jokić*, par. 16; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jović*, par. 15. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 18.

²⁸ *U predmetu protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5, Nalog o zameni sudije, 28. januar 2009. godine, str. 2.

²⁹ *U predmetu protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5, Zahtev odbrane za izuzeće dva člana Pretresnog veća i višeg sudskog savetnika zaduženog za predmet, 3. februar 2009. godine (poverljivo) (dalje u tekstu: Zahtev za izuzeće), par. 82. Javna redigovana verzija Zahteva za izuzeće zavedena je 6. februara 2009. godine.

³⁰ *U predmetu protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5, Nalog kojim se odgađa početak suđenja, 3. februar 2009. godine, str. 2.

³¹ *U predmetu protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5, Odluka po zahtevu za izuzeće, 18. februar 2009. godine, str. 2.

³² *U predmetu protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5, Izveštaj o Odluci po Zahtevu odbrane za izuzeće dva člana Pretresnog veća i višeg sudskog savetnika, 27. mart 2009. godine (dalje u tekstu: Izveštaj Specijalne komisije), par. 53.

je, stoga, većinom glasova zaključila da gorenavedene okolnosti iziskuju da se predmet dodeli drugom veću (dalje u tekstu: Drugo veće) i preporučila da predsjednik Međunarodnog suda imenuje dvojicu sudija koji će zameniti sudiju Agiusa i sudiju Orijeja.³³ Dana 2. aprila 2009. godine, predsjednik Međunarodnog suda je imenovao sudiju Mehmeta Güneya i sudiju Liua Daquna da ih zamene.³⁴

15. Odbrana je zatim Drugom veću podnela zahtev kojim je tražila poništavanje svih odluka i naloga koje je izdalo Prvo veće.³⁵ Dana 19. maja 2009. godine, Drugo veće je donelo odluku kojom je odbilo Zahtev za poništavanje.³⁶ Drugo veće je u toj svojoj odluci uzelo u obzir karakter osporenih odluka, fazu postupka, “karakter pristrasnosti koji je utvrdila Komisija, kao i obim eventualne štete koja je naneta optuženoj”.³⁷ U vezi s nalogima i odlukama “koje se ne odnose na materijalnopravna pitanja”, Drugo veće je utvrdilo da pravo Hartmannove na pravično suđenje nije bilo ugroženo i da, shodno tome, nije u interesu pravde da se ti nalozi i odluke ponište.³⁸

A. Podosnovi 3.1–3.8

1. Argumenti strana

16. Hartmannova tvrdi da pravilo 15*bis* Pravilnika o postupku i dokazima (dalje u tekstu: Pravilnik) sprečava veća da potvrđuju odluke donete u sastavu u kom samo jedan sudija ispunjava osnovni uslov nepristrasnosti.³⁹ Ona dalje tvrdi da je naloge i odluke koji se osporavaju u Zahtevu za poništavanje izdalo veće koje nije odavalo utisak nepristrasnosti i da su oni, stoga, obezvređeni zbog istog nedostatka.⁴⁰

17. Hartmannova tvrdi da faktori navedeni u Izveštaju Specijalne komisije (dalje u tekstu: Izveštaj), koji su predstavljali osnov za izuzeće dvojice sudija, obuhvataju incidente koji su se desili pre i posle izdavanja Naloga *in loco* optužnice za nepoštovanje Suda (dalje u tekstu: Nalog umesto optužnice) u ovom predmetu.⁴¹ Hartmannova primećuje da je Prvo veće odbilo njene brojne

³³ Izveštaj Specijalne komisije, par. 55.

³⁴ *U predmetu protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5, Nalog kojim se zamenjuju sudije u predmetu koji se vodi pred Specijalno imenovanim većem, 2. april 2009. godine, str. 2.

³⁵ *U predmetu protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5, Zahtev u vezi s poništavanjem naloga i odluka Pretresnog veća, 21. april 2009. godine (poverljivo) (dalje u tekstu: Zahtev za poništavanje). Javna verzija Zahteva za poništavanje zavedena je 21. aprila 2009. godine.

³⁶ *U predmetu protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5, Odluka po Zahtevu odbrane u vezi s poništavanjem naloga i odluka Pretresnog veća, 19. maj 2009. godine (dalje u tekstu: Odluka po Zahtevu za poništavanje), par. 13.

³⁷ Odluka po Zahtevu za poništavanje, par. 9.

³⁸ Odluka po Zahtevu za poništavanje, par. 10.

³⁹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 32.

⁴⁰ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 32.

⁴¹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 32, gde upućuje na Izveštaj Specijalne komisije, par. 52-53.

podneske u kojima je osporavala istragu sprovedenu po njegovim ovlašćenjima, a koja je rezultirala izdavanjem Naloga umesto optužnice.⁴² Hartmannova, stoga, iznosi argument da je zaključak Specijalne komisije da Prvo veće nije odavalo utisak nepristrasnosti trebalo da dovede do sumnje da su ti nalozi i odluke jednako manjkavi.⁴³ Ona, shodno tome, tvrdi da bi veće koje postupa razumno poništilo odluke i naloge koje je izdalo Prvo veće.⁴⁴

18. Ostali argumenti Hartmannove temelje se na pretpostavci da je Specijalna komisija konstatovala da Prvo veće nije odavalo utisak nepristrasnosti.⁴⁵ Kao što je objašnjeno u sledećem odeljku, Žalbeno veće smatra da pretpostavka Hartmannove pogrešna, što sve dodatne argumente koji proističu iz te polazne pretpostavke čini bespredmetnim.

19. *Amicus curiae* tužilac tvrdi da je predmet protiv Hartmannove saslušao nepristrasan sud i da su njeni argumenti zasnovani na jednoj odluci u vezi s kojom je propustila da na suđenju zatraži dozvolu za ulaganje žalbe.⁴⁶ On tvrdi da, od 28 naloga i odluka koje je Hartmannova osporila u svom Zahtevu za poništavanje, Nalog umesto optužnice predstavlja jedinu odluku koja bi, u slučaju da bude uspešno osporena, mogla da utiče na Prvostepenu presudu.⁴⁷ *Amicus curiae* tužilac tvrdi da tvrdnje koje je iznela Hartmannova “ne zadovoljavaju standard preispitivanja koji je potreban da bi se obesnažila odluka ili da bi se utvrdilo da je došlo do neostvarenja pravde”.⁴⁸

20. *Amicus curiae* tužilac iznosi argument da Specijalna komisija nije konstatovala da je optužnicu protiv Hartmannove podiglo Pretresno veće koje nije odavalo utisak nepristrasnosti. Zapravo, Specijalna komisija je utvrdila da je bojazan od pristrasnosti potekla od toga što je Prvo veće učestvovalo i u istražnoj fazi postupka i u fazi pripreme za suđenje,⁴⁹ pa je, stoga, zaključila da je zbog izuzetnih okolnosti potrebno da se Veće izuzme i da se predmet dodeli drugom pretresnom veću u svrhu sprovođenja krivičnog postupka.⁵⁰ *Amicus curiae* tužilac tvrdi da zaključak Specijalne komisije ukazuje na to da je eventualni utisak o pristrasnosti i propratnoj šteti nanetoj Hartmannovoj stvoren tek nakon što je Prvo veće izdalo Nalog umesto optužnice.⁵¹ Kako tvrdi

⁴² Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 32.

⁴³ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 32.

⁴⁴ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 32.

⁴⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 33-37.

⁴⁶ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 43.

⁴⁷ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 43.

⁴⁸ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 43.

⁴⁹ U Izveštaju Specijalne komisije ova faza se naziva “fazom krivičnog gonjenja”. Izveštaj Specijalne komisije, par. 29. Da bi se ova faza razlikovala od dokaznog postupka tužilaštva na samom suđenju, Žalbeno veće je primenilo izraz “faza pripreme za suđenje”.

⁵⁰ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 44 i fusnote 90-91, gde se upućuje na Izveštaj Specijalne komisije, par. 47-53, i Uputstvo o proceduri za pokretanje istrage i krivično gonjenje zbog nepoštovanja Međunarodnog suda, IT/227, 6. maj 2004. godine (dalje u tekstu: Uputstvo u vezi s nepoštovanjem Suda), par. 13.

⁵¹ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 44.

amicus curiae tužilac, pravni izvori na koje se poziva Hartmannova ne odnose se na ovo pitanje i činjenično se razlikuju od tekućeg predmeta.⁵² Na kraju, *amicus curiae* tužilac iznosi argument da Hartmannova nije uspjela da pokaže da propratni materijali Naloga umesto optužnice ne ukazuju na postojanje *prima facie* osnova za pokretanje postupka protiv Hartmannove.⁵³

21. Hartmannova u Replici tvrdi da dodeljivanjem ovog predmeta Drugom veću nije poništena činjenica da su nalozi i odluke koje je izdalo Prvo veće manjkavi usled zaključka da Prvo veće nije odavalo utisak nepristrasnosti.⁵⁴ Hartmannova takođe tvrdi da se navod koji je izneo *amicus curiae* tužilac, da je eventualni utisak o pristrasnosti stvoren posle izdavanja Naloga umesto optužnice, kosi sa sadržajem spisa ovog predmeta.⁵⁵

2. Diskusija

22. Žalbeno veće ima u vidu da je Drugo veće u svojoj Odluci po Zahtevu za poništavanje konstatovalo da je Specijalna komisija zaključila da Prvo veće odaje utisak pristrasnosti, ali da nije stvarno pristrasno.⁵⁶ Međutim, Žalbeno veće je mišljenja da je Specijalna komisija, suprotno tome, izrazila zabrinutost u pogledu mogućeg stvaranja utiska o pristrasnosti ukoliko bi Prvo veće, koje je tako aktivno učestvovalo u istražnoj fazi i fazi pripreme za suđenje u ovom predmetu, nastavilo da predsedava tokom faze presuđivanja u ovom predmetu.

23. Žalbeno veće ima vidu da je u Izveštaju definisano da je istražna faza postupka započela imenovanjem *amicus curiae* koji je trebalo da sprovede istragu po navodima o nepoštovanju Suda protiv Hartmannove, a da je okončana kada je *amicus curiae* istražitelj podneo svoj izveštaj o istrazi u kom je dao preporuku da se protiv Hartmannove pokrene postupak zbog nepoštovanja Suda.⁵⁷ Početak faze pripreme za suđenje definisan je kao trenutak kada je izdat Nalog umesto optužnice, u kom je, pored ostalog, sekretaru izdato uputstvo da imenuje *amicus curiae* koji će kao tužilac goniti po optužbama sadržanim u Nalogu.⁵⁸ Stoga, faza presuđivanja u ovom postupku još uvek nije započela u vreme kad je podnet Izveštaj.

24. Prilikom ocenjivanja da li je Prvo veće bilo manjkavo zbog utiska pristrasnosti, Specijalna komisija je povukla jasnu razliku između istražne faze i faze presuđivanja u ovom postupku.

⁵² Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 44.

⁵³ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 45.

⁵⁴ Konačna replika Hartmannove, par. 13.

⁵⁵ Konačna replika Hartmannove, par. 14, gde se upućuje na Izveštaj Specijalne komisije, par. 52-53, i na Zahtev za izuzeće, par. 30-42.

⁵⁶ Odluka po zahtevu za poništavanje, par. 11.

⁵⁷ Izveštaj Specijalne komisije, par. 3-7.

⁵⁸ Izveštaj Specijalne komisije, par. 7.

Specijalna komisija je izričito izjavila da “[p]rema ustaljenom pravilu, pretresno veće ne može biti i instanica koja će vršiti istragu/krivično gonjenje i instanica koja će presuđivati”, primetivši da “[j]edna od elementarnih postavki prava optuženog na pravično suđenje jeste ta da se postupak vodi pred instancom koja će presuđivati nepristrasno, tako da ne nastane utisak pristrasnosti”.⁵⁹ Specijalna komisija je utvrdila da nije bilo ničega neprimerenog u tome što je Prvo veće sa *amicus curiae* tužiocem učestvovalo u istražnoj fazi i fazi pripreme za suđenje u ovom predmetu.⁶⁰

25. Specijalna komisija je zatim razmotrila da li to što je Prvo veće učestvovalo u istražnoj fazi i fazi pripreme za suđenje stvara utisak pristrasnosti u odnosu na fazu presuđivanja u ovom postupku.⁶¹ Pozivajući se na Uputstvo u vezi s nepoštovanjem Suda (dalje u tekstu: Uputstvo), Specijalna komisija je konstatovala da se istraga i presuđivanje u predmetu koji se vodi po navodima o nepoštovanju Suda mogu sprovesti pred istim većem u slučajevima kada je do nepoštovanja suda došlo u sudnici, to jest pred dotičnim većem, osim u “vanrednim okolnostima”.⁶² Specijalna komisija je smatrala da je razumno primeniti isto pravilo u slučajevima kada je do navodnog nepoštovanja suda došlo izvan sudnice, ali da bi “vanredne okolnosti” trebalo tumačiti u širem smislu.⁶³ Specijalna komisija je zaključila da, u ovom slučaju, nivo uključenosti Prvog veća u istražnoj fazi i fazi pripreme za suđenje, koji “prevazilazi okvir opšteg, načelnog ili čisto administrativnog upućivanja”, predstavlja “vanrednu okolnost”.⁶⁴ Specijalna komisija, je, stoga, preporučila da se predmet dodeli novom veću, pri čemu se pozvala na Uputstvo u vezi s nepoštovanjem Suda:

[...] veće pred kojim je došlo do navodnog nepoštovanja, presudiće po tom pitanju ukoliko ne postoje vanredne okolnosti kao, na primer, u slučaju da se dovodi u pitanje nepristrasnost veća, što bi dovelo do toga da se predmet dodeli drugom veću.⁶⁵

26. Žalbena veće, stoga, smatra da Specijalna komisija nije zaključila da je postojao utisak o pristrasnosti Prvog veća u vezi s njegovim učešćem u istražnoj fazi pripreme za suđenje u ovom predmetu. Za razliku od toga, Specijalna komisija je bila zabrinuta zbog moguće manifestacije *prividne nepristrasnosti* ukoliko Veće koje je učestvovalo u istražnoj fazi i fazi pripreme za suđenje u ovom predmetu bude i presuđivalo u njemu. Stoga je dodeljivanje predmeta Drugom veću

⁵⁹ Izveštaj Specijalne komisije, par. 46.

⁶⁰ Specijalna komisija je zaključila da, s obzirom na jedinstven karakter postupka po navodima o nepoštovanju Suda, “pretresno veće neminovno je uključeno u predmet od samog početka, pošto je na neki način povezano s okolnostima u kojima su navodi i dati. Štaviše, prema Pravilniku i Uputstvu o proceduri, pretresno veće u fazu istrage i fazu krivičnog gonjenja može da se uključi u daleko većoj meri nego što je to moguće kod drugih krivičnih dela navedenih u Statutu Međunarodnog suda”. Izveštaj Specijalne komisije, par. 46.

⁶¹ Izveštaj Specijalne komisije, par. 47-53.

⁶² Izveštaj Specijalne komisije, par. 48. V. takođe Uputstvo u vezi s nepoštovanjem Suda, par. 5, 13.

⁶³ Izveštaj Specijalne komisije, par. 48-50.

⁶⁴ Izveštaj Specijalne komisije, par. 53.

⁶⁵ Uputstvo u vezi s nepoštovanjem Suda, par. 13.

predstavljalo preventivnu meru smišljenu da se predupredi utisak pristrasnosti u fazi presuđivanja u ovom predmetu, koja u trenutku podnošenja Izveštaja još nije bila započela. S tim u skladu, s obzirom da Specijalna komisija, u stvari, nije konstatovala da je Prvo veće odavalo utisak pristrasnosti, odluke i nalozi koje je izdalo Prvo veće nisu opterećeni nikakvim prividom pristrasnosti, pa su, stoga, valjani.

27. Pored toga, Žalbeno veće ima u vidu da je Drugo veće pregledalo propratne materijale Naloga umesto optužnice i potvrdilo da “su postojali i još uvek postoje dovoljni osnovi da se protiv optužene sprovede postupak zbog nepoštovanja Suda”.⁶⁶ Stoga je Drugo veće usvojilo Nalog umesto optužnice koji je izdalo Prvo veće. Budući da Specijalna komisija nije konstatovala da postoji stvarna ili prividna pristrasnost u pogledu učešća Prvog veća u istražnoj fazi ovog predmeta, iz toga sledi da propratni materijali, koji su prikupljeni u toj fazi i koje je kasnije pregledalo Drugo veće, nisu obezvređeni nikakvom pristrasnošću, ni stvarnom ni prividnom. Žalbeno veće, stoga, takođe u svetlu činjenice da je Drugo veće pregledalo dokaze u prilog Nalogu umesto optužnice i da se uverilo da postoje *prima facie* osnovi za pokretanje postupka protiv Hartmannove zbog nepoštovanja Suda, konstatuje da nije bilo potrebno da u tim okolnostima Drugo veće poništi prvobitni Nalog umesto optužnice i izda novi.

28. Budući da su podosnovi od 3.1 do 3.8 zasnovani na pogrešnoj pretpostavci da je Specijalna komisija konstatovala da Prvo veće ne odaje utisak nepristrasnosti, isti su, s obzirom na gorenavedene zaključke Žalbenog veća, bespredmetni. Stoga se žalbeni podosnovi od 3.1 do 3.8 odbijaju.

B. Zaključak

29. Žalbeno veće, stoga, odbija žalbeni osnov 3 u celini.

⁶⁶ Odluka po zahtevu za poništavanje, par. 11.

IV. OBAVEŠTENOST HARTMANNOVE O OPTUŽBAMA – OSNOV 1

30. Dana 14. januara 2009. godine, odbrana je podnela zahtev u kom je zatražila da Pretresno veće ponovo razmotri Nalog umesto optužnice kojim je Hartmannova optužena za nepoštovanje Suda, da obustavi postupak i da odbaci sve optužbe protiv nje.⁶⁷ Izlažući kontekst za svoje argumente, odbrana je, pored ostalog, smatrala da se optužbe protiv Hartmannove odnose na to što je javno obelodanila četiri konkretne činjenice (dalje u tekstu: četiri činjenice).⁶⁸ Dana 19. januara 2009. godine, *amicus curiae* tužilac je podneo odgovor na Zahtev za ponovno razmatranje u kojem je, pored ostalog, naveo da su argumenti odbrane, “u suštini, pokušaj da se pobije dokaz tužilaštva da je optužena počinila *actus reus* i da je posedovala *mens rea* za nepoštovanje Međunarodnog suda, kao što je opisano u pravilu 77(A)(ii)” Pravilnika, kao i da su to “pitanja koja je najbolje ostaviti za suđenje”.⁶⁹ Dana 29. januara 2009. godine, Pretresno veće je donelo odluku kojom je odbilo Zahtev za ponovno razmatranje.⁷⁰

31. Na statusnoj konferenciji održanoj 30. januara 2009. godine, odbrana je izjavila da *amicus curiae* tužilac nije izneo nikakve prigovore na tvrdnju odbrane iz Zahteva za ponovno razmatranje da su optužbe navedene u Nalogu umesto optužnice ograničene na obelodanjivanje četiri činjenice. Odbrana je iznela argument da je, stoga, legitimno očekivala da je ispravno razumela obim optužbi.⁷¹ Dana 2. februara 2009. godine, *amicus curiae* tužilac je podneo izjavu u kojoj je naveo da je njegov stav o karakteru i sadržaju optužbi izložen u njegovom Pretpretresnom podnesku i da je taj stav “bio i ostao jasan: sporno obelodanjivanje je protivpravno jer se njime u glavnim crtama navode i opisuju postojanje, sadržaj i navodni efekat dveju odluka Žalbenog veća”.⁷²

⁶⁷ U predmetu protiv Florence Hartmann, predmet br. IT-02-54-R77.5, Zahtev za ponovno razmatranje, 14. januar 2009. godine (poverljivo) (dalje u tekstu: Zahtev za ponovno razmatranje), par. 53. Javna verzija Zahteva za ponovno razmatranje zavedena je 16. januara 2009. godine. Odbrana je prethodno podnela U predmetu protiv Florence Hartmann, predmet br. IT-02-54-R77.5, Zahtev za ponovno razmatranje ili obustavu postupka, 9. januar 2009. godine (poverljivo) (dalje u tekstu: Zahtev za ponovno razmatranje od 9. januara 2009. godine). Dana 13. januara 2009. godine, Pretresno veće je naložilo odbrani da ponovno podnese Zahtev za ponovno razmatranje od 9. januara 2009. godine “u formi koja neće prekoračiti 3.000 reči”, u skladu s Uputstvom o dužini podnesaka i zahteva, IT/184-Rev.2, 16. septembar 2005. godine, delovi 5 i 7. V. U predmetu protiv Florence Hartmann, predmet br. IT-02-54-R77.5, Nalog odbrani da ponovo podnese podnesak u skladu sa dozvoljenim brojem reči, 13. januar 2009. godine, str. 2-3. Odbrana je posle toga podnela Zahtev za ponovno razmatranje.

⁶⁸ Zahtev za ponovno razmatranje, par. 18. Četiri činjenice, koje se navode u paragrafu 18 Zahteva za ponovno razmatranje, su sledeće: (a) postojanje i datum odluka Žalbenog veća; (b) poverljivi karakter obeju odluka; (c) identitet lica koje je podnelo zahtev za zaštitne mere (dalje u tekstu: podnosilac zahteva); i (d) činjenica da su zaštitne mere odobrene u vezi s konkretnim dokumentima.

⁶⁹ U predmetu protiv Florence Hartmann, predmet br. IT-02-54-R77.5, Odgovor tužilaštva na zahtev odbrane za ponovno razmatranje, 19. januar 2009. godine (dalje u tekstu: Odgovor na zahtev za ponovno razmatranje), par. 6.

⁷⁰ U predmetu protiv Florence Hartmann, predmet br. IT-02-54-R77.5, Objedinjena odluka po Zahtevu odbrane za ponovno razmatranje i Zahtevu odbrane za pretres *voir dire* i okončanje mandata *amicus curiae* tužioca, 29. januar 2009. godine, par. 25.

⁷¹ T. 55.

⁷² U predmetu protiv Florence Hartmann, predmet br. IT-02-54-R77.5, Izjava *amicus curiae* tužioca o pitanju koje je Veće pokrenulo na statusnoj konferenciji od 30. januara 2009. godine, 2. februar 2009. godine (dalje u tekstu: Izjava od

32. Pretresno veće je u Prvostepenoj presudi utvrdilo da je način na koji je odbrana protumačila optužbe iz Naloga umesto optužnice “nerazumno restriktivan” i da odbrana ne može opravdano da tvrdi da *amicus curiae* tužilac nije osporio njeno tumačenje optužbi, kad se imaju u vidu Izjava od 2. februara 2009. godine, Odgovor na Zahtev za ponovno razmatranje i Pretpretresni podnesak *amicus curiae* tužioca.⁷³ Pretresno veće je konstatovalo da je *amicus curiae* tužilac u Izjavi od 2. februara 2009. godine i Pretpretresnom podnesku jasno izneo svoje viđenje obima Naloga umesto optužnice.⁷⁴ Pored toga, Pretresno veće je, nakon što je pregledalo Knjigu i Članak, konstatovalo da se “uverilo da je optužena obelodanila više informacija od onih sadržanih u četiri činjenice koje je identifikovala odbrana” (dalje u tekstu: Dodatne činjenice).⁷⁵

A. Podosnovi 1.1–1.6, 1.8, i 1.11–1.15

1. Argumenti strana

33. Hartmannova tvrdi da su optužbe ograničene na obelodanjivanje četiri činjenice i da je Pretresno veće pogrešilo osudivši je za obelodanjivanje dodatnih činjenica. Ona tvrdi da dodatne činjenice nisu činile deo optužbi u Nalogu umesto optužnice i da, shodno tome, ona nije bila u dovoljnoj meri obaveštena o njima.⁷⁶

34. Hartmannova u okviru **podosnova 1.1** tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo kada je navelo da optužbe sadrže dovoljno precizne navode o bilo kojoj drugoj činjenici osim o četiri činjenice koje je

2. februara 2009. godine), par. 3-4 i 6. *Amicus curiae* tužilac je takođe prihvatio da se odbrana ne slaže s njegovim stavom o optužbama, izjavivši da razilaženje strana u akuzatornom postupku u vezi s nekim pitanjima jeste deo prirode akuzatornog procesa. V. Izjava od 2. februara 2009. godine, par. 5.

⁷³ Prvostepena presuda, par. 32 i fusnote 73-74. Pretresno veće je konkretno uputilo na paragraf 6 Odgovora na Zahtev za ponovno razmatranje. V. Prvostepena presuda, fusnota 73. V. takođe Odgovor na Zahtev za ponovno razmatranje, par. 6.

⁷⁴ Prvostepena presuda, par. 32 i fusnota 73.

⁷⁵ Prvostepena presuda, par. 33. U vezi s obema odlukama Žalbenog veća, Pretresno veće je konstatovalo da je žalilac u Knjizi i Članku obelodanila sledeće dodatne činjenice: (a) pravnu argumentaciju koju je primenilo Žalbeno veće kad je donosilo rešenje i u jednoj i u drugoj odluci Žalbenog veća, i (b) navodni efekat obeju odluka. Što se konkretno tiče prve od dve odluke Žalbenog veća, izdate 20. septembra 2005. godine, Pretresno veće je konstatovalo da je žalilac u Knjizi dodatno obelodanila sadržaj transkripata sa zatvorenih sednica na kojima je podnosilac zahteva izneo argumente u tom predmetu. U vezi s drugom odlukom Žalbenog veća, izdatom 6. aprila 2006. godine, Pretresno veće je konstatovalo da je žalilac u Knjizi dodatno obelodanila poverljive argumente tužilaštva navedene u tekstu druge odluke Žalbenog veća. V. Prvostepena presuda, par. 33.

⁷⁶ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 1. Žalbeno veće primećuje da je žalilac u Najavu žalbe uvrstila **podosnov 1.7** (Najava žalbe Hartmannove, par. 27); međutim, ona nije uvrstila taj podosnov u Žalbeni podnesak. Žalbeno veće konstatuje da su **podosnovi 1.5 i 1.6** (Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 5) opskurni, neodređeni i bez ikakvih argumenata koji bi ih potkrepili ili objasnili, pa ih, stoga, odbija po kratkom postupku. V. Drugostepena presuda u predmetu *Strugar*, par. 16; Drugostepena presuda u predmetu *Orić*, par. 14; Drugostepena presuda u predmetu *Halilović*, par. 13; Drugostepena presuda u predmetu *Limaj i drugi*, par. 15; Drugostepena presuda u predmetu *Blagojević i Jokić*, par. 11; Drugostepena presuda u predmetu *Galić*, par. 11; Drugostepena presuda u predmetu *Stakić*, par. 12; Drugostepena presuda u predmetu *Vasiljević*, par. 12; Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i drugi*, par. 43, 48; Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*, par. 17.

identifikovala odbrana.⁷⁷ U okviru **podosnova 1.2**, Hartmannova iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava i/ili grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što je široko tumačilo karakter i obim optužbi koje joj se stavljaju na teret i što je sugerisalo da je njeno tumačenje optužbi u ovom predmetu nerazumno restriktivno.⁷⁸ U okviru **podosnova 1.3** ona tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što je: (a) navelo da je jedino tekst Naloga umesto optužnice relevantan za utvrđivanje karaktera i obima optužbi i (b) propustilo da uzme u obzir druge relevantne indikatore karaktera i obima optužbi u ovom predmetu.⁷⁹ Ona u okviru **podosnova 1.4** tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što je navelo da dodatne činjenice predstavljaju deo optužbi protiv nje i da je ona u dovoljnoj meri obaveštena o tome.⁸⁰ Hartmannova tvrdi da nijedno pretresno veće koje postupa razumno i koje je pravilno orjentisano ne bi moglo da dođe do takvog zaključka.⁸¹ Ona dalje tvrdi da *amicus curiae* tužilac nije osporio njene izjave, koje je više puta tokom suđenja ponovila, u vezi s njenim tumačenjem optužbi u ovom predmetu.⁸²

35. Hartmannova u okviru **podosnova 1.8** iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja kada je navelo da je ona valjano optužena za obelodanjivanje sadržaja transkripata sa zatvorenih sednica na kojima je podnosilac zahteva za zaštitne mere (dalje u tekstu: podnosilac zahteva) iznosio svoje argumente.⁸³ Hartmannova tvrdi da nije bila obaveštena o toj optužbi.⁸⁴

36. U okviru **podosnova 1.11**, Hartmannova tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja kada je konstatovalo da je u paragrafu 6 Odgovora *amicus curiae* tužioca na Zahtev za ponovno razmatranje pobijen argument odbrane, odnosno da je bilo legitimno očekivati da će obim Naloga umesto optužnice biti ograničen na četiri činjenice koje je odbrana navela u Zahtevu za ponovno razmatranje.⁸⁵ Hartmannova tvrdi da je paragraf 6 Odgovora na Zahtev za ponovno razmatranje ograničen na pravne elemente pravila 77(A)(ii) Pravilnika, da se ne odnosi na karakter i obim optužbi i da se njime ne ispunjavaju garancije propisane članom 21(4)(a) Statuta.⁸⁶ Hartmannova dalje tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku kada je konstatovalo da je u paragrafima 18, 19 i 21 Pretpretresnog podneska *amicus curiae* tužioca jasno definisan obim

⁷⁷ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 1.

⁷⁸ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 2.

⁷⁹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 3.

⁸⁰ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 4.

⁸¹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 4.

⁸² Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 4.

⁸³ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 6.

⁸⁴ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 6.

⁸⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 8.

⁸⁶ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 8.

Naloga umesto optužnice, premda *amicus curiae* tužilac nije pomenuo dodatne činjenice. Hartmannova navodi da Pretresno veće, iako jeste imalo u vidu da je *amicus curiae* tužilac prihvatio da postoji razilaženje među strana u postupku, nije uzelo u obzir da *amicus curiae* tužilac nije konkretno naveo prirodu tog razilaženja niti je pomenuo ijednu od dodatnih činjenica.⁸⁷

37. Hartmannova u okviru **podnosna 1.12** tvrdi da je Pretresno veće, zbog toga što se oslonilo na Izjavu *amicus curiae* tužioca od 2. februara 2009. godine, prekršilo garanciju iz Statuta prema kojoj optuženo lice ima pravo da bude pravovremeno obavešteno o optužbama protiv sebe.⁸⁸

38. Hartmannova u okviru **podnosna 1.13** kaže da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava i/ili grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što nije utvrdilo da bi *amicus curiae* tužilac, da je osporio njeno tumačenje karaktera i obima optužbi, bio obavezan da pravovremeno obrazloži to pitanje u skladu s paragrafom 15(ii) Uputstva u vezi s nepoštovanjem Suda.⁸⁹ Ona u okviru **podnosna 1.14** dalje tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava i grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što nije uzelo u obzir razne prilike u kojima je ona izražavala svoje tumačenje optužbi, bez ikakvog osporavanja od strane *amicus curiae* tužioca.⁹⁰ Hartmannova, stoga, u okviru **podnosna 1.15** tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što nije konstatovalo da *amicus curiae* tužilac, zbog toga što je propustio da ispravi više puta ponovljene izjave Hartmannove u vezi s njenim tumačenjem optužbi, nema pravo da izlazi izvan obima optužbi koje je ona identifikovala.⁹¹

39. *Amicus curiae* tužilac odgovara da je Hartmannova mesecima pre početka suđenja jasno razumela stav tužilaštva u vezi s optužbama.⁹² On tvrdi da su optužbe jasno formulisane u Nalogu umesto optužnice i da je svako eventualno pogrešno razumevanje od strane Hartmannove trebalo da bude otklonjeno Izjavom od 2. februara 2009. godine, u kojoj je prihvaćeno da postoji razilaženje između strana u vezi s tim pitanjem i jasno izložen stav *amicus curiae* tužioca u vezi s karakterom i obimom optužbi.⁹³

⁸⁷ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 8.

⁸⁸ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 9.

⁸⁹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 10, fusnota 9.

⁹⁰ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 11. S tim u vezi, žalilac upućuje na (a) Zahtev za ponovno razmatranje od 9. januara 2009. godine, par. 80, 103; (b) Zahtev za ponovno razmatranje, par. 15-18; (c) *U predmetu protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5, Pretpretresni podnesak Florence Hartmann, 15. januar 2009. godine (poverljivo) (dalje u tekstu: Pretpretresni podnesak Hartmannove), par. 4-6, 9; (d) T. 52; i, (e) *U predmetu protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5, Završni pretresni podnesak Florence Hartmann, 2. jul 2009. godine (poverljivo) (dalje u tekstu: Završni pretresni podnesak Hartmannove), par. 1. V. Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, fusnota 11, gde se upućuje na Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, fusnota 1.

⁹¹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 12.

⁹² Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 21, 23, fusnota 45.

⁹³ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 21, 23.

40. *Amicus curiae* tužilac dalje tvrdi da je argument Hartmannove pogrešno zasnovan na teoriji pretpostavljenog prihvatanja, koja polazi od stanovišta da bi se trebalo smatrati da je *amicus curiae* tužilac prihvatio sve argumente koje je iznela Hartmannova, ukoliko nije izneo nikakve konkretne protivargumente.⁹⁴ *Amicus curiae* tužilac tvrdi da ta teorija nema nikakvog pravnog uporišta i da se njome prenebrejavaju praktična ograničenja nametnuta dozvoljenim brojem reči i rokovima za podnošenje podnesaka u prvostepenom i drugostepenom postupku. *Amicus curiae* tužilac tvrdi da je selektivno odgovarao na najistaknutija pitanja koja je Hartmannova pokretala u svojim podnescima, jer se pridržavao dozvoljenog broja reči i zadatih rokova za podnošenje podnesaka.⁹⁵ *Amicus curiae* tužilac dalje tvrdi da se ne bi trebalo podrazumevati da je on prihvatio neki argument Hartmannove, osim ako to izričito ne učini.⁹⁶

41. *Amicus curiae* tužilac takođe tvrdi da su informacije koje Hartmannova naziva novim informacijama sadržane u Knjizi i da spadaju u kategorije obuhvaćene izrazima “sadržaj” i “navodni efekat” koji su upotrebljeni u Nalogu umesto optužnice.⁹⁷

42. Hartmannova u svojoj replici ponavlja da je *amicus curiae* tužilac propustio da ispravi njene više puta ponovljene izjave u vezi s obimom optužbi u ovom predmetu i da ona, stoga, nije adekvatno obaveštena o optužbama protiv sebe. Ona tvrdi da taj propust *amicus curiae* tužioca iziskuje preinaku njene osuđujuće presude i onemogućava *amicus curiae* tužioca da u žalbenom postupku izvodi drugačije dokaze.⁹⁸ Hartmannova dalje navodi da *amicus curiae* tužilac sugerise da je ona iz sadržaja svoje Knjige i Članka trebalo da pretpostavi obim optužbi u ovom predmetu⁹⁹ i tvrdi da to predstavlja novi argument od strane *amicus curiae* tužioca, koji on ne bi smeo da pokreće u žalbenom postupku.¹⁰⁰ Dalje se navodi da je taj argument bez merituma, budući da obavezu preciznog navođenja optužbi u nekom predmetu snosi tužilac.¹⁰¹

2. Diskusija

43. Žalbeno veće smatra da su tvrdnje koje je iznela Hartmannova pogrešno zasnovane na pretpostavci da je *amicus curiae* tužilac odgovoran za definisanje optužbi u ovom predmetu. Pravilo 77(D)(ii) Pravilnika predviđa da, ukoliko veće smatra da postoji dovoljan osnov za postupak zbog nepoštovanja suda protiv nekog lica, ono može “izdati nalog *in loco* optužnice i zatim bilo uputiti

⁹⁴ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 12, 17.

⁹⁵ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 19.

⁹⁶ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 20.

⁹⁷ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 25.

⁹⁸ Konačna replika Hartmannove, par. 3.

⁹⁹ Konačna replika Hartmannove, par. 5.

¹⁰⁰ Konačna replika Hartmannove, par. 5.

¹⁰¹ Konačna replika Hartmannove, par. 5.

amicus curiae da preduzme krivično gonjenje bilo sâmo preduzeti krivično gonjenje u toj stvari”. Nalog umesto optužnice u tekućem predmetu izdalo je Pretresno veće na osnovu pravila 77(D)(ii) Pravilnika i, budući da se radi o sudskom nalogu, Pretresno veće je bilo krajnja instanca koja je definisala sadržaj tog naloga, uključujući i optužbe koje se u njemu navode. S tim u skladu, tvrdnja Hartmannove da je *amicus curiae* tužilac bio dužan da definiše optužbe u ovom predmetu lišena je merituma. Stoga pitanje koje treba razmotriti jeste da li je u Nalogu umesto optužnice, koji je izdalo Pretresno veće, u dovoljnoj meri definisan obim optužbi protiv Hartmannove.

44. Žalbeno veće podseća da Dodatne činjenice za koje je Pretresno veće utvrdilo da ih je Hartmannova obelodanila jesu sledeće: (a) pravna argumentacija koju je Žalbeno veće primenilo u dvema odlukama Žalbenog veća; (b) nameravani efekat dveju odluka Žalbenog veća; (c) sadržaj transkripata sa zatvorenih sednica onog što je izjavio podnosilac zahteva, a koji je bio uvršten u tekst prve od dveju odluka Žalbenog veća; i (d) poverljivi argumenti tužilaštva, koji se citiraju u tekstu druge od dveju odluka Žalbenog veća.¹⁰²

45. Žalbeno veće ima u vidu da se u Nalogu umesto optužnice izričito pominje poverljivi status dveju odluka Žalbenog veća.¹⁰³ U tom nalogu se navodi da je Hartmannova u Knjizi i Članku obelodanila “informacije o dve poverljive odluke [...] uključujući i sadržaj i nameravani efekat” tih odluka, znajući da su u vreme obelodanjivanja te informacije bile poverljive i da svojim obelodanjivanjem otkriva poverljive informacije javnosti.¹⁰⁴ Žalbeno veće, stoga, smatra da je tekstom Naloga umesto optužnice Hartmannova izričito obaveštena da se optužbe u ovom predmetu odnose na njeno obelodanjivanje informacija u vezi s “nameravanim efektom tih odluka”.¹⁰⁵ Pored toga, Žalbeno veće primećuje da je tekst dveju odluka Žalbenog veća očigledno bio prvobitni izvor pravne argumentacije kojom se obrazlaže kako je Žalbeno veće došlo do dispozitiva i u jednoj i u drugoj odluci. Stoga je pravna argumentacija iz dveju odluka Žalbenog veća očito činila deo “sadržaja [...] tih odluka” za potrebe Naloga umesto optužnice.¹⁰⁶ Žalbeno veće dalje primećuje da se gorepomenuti argumenti podnosioca zahteva i tužilaštva odnose na njihove zasebne zahteve za zaštitne mere po kojima su izdate dve odluke Žalbenog veća i da su, stoga, predstavljali “informacije u vezi s odlukama Žalbenog veća”.¹⁰⁷ Štaviše, argumenti podnosioca zahteva i

¹⁰² Prvostepena presuda, par. 33.

¹⁰³ Dodatak uz *U predmetu protiv Florence Hartmann*, predmet br. IT-02-54-R77.5, Nalog *in loco* optužnice za nepoštovanje suda, 27. avgust 2008. godine (dalje u tekstu: Nalog umesto optužnice), par. 1, 4.

¹⁰⁴ Dodatak uz Nalog umesto optužnice, par. 2-4.

¹⁰⁵ V. Dodatak uz Nalog umesto optužnice, par. 2-3.

¹⁰⁶ V. Dodatak uz Nalog umesto optužnice, par. 2-3.

¹⁰⁷ V. Dodatak uz Nalog umesto optužnice, par. 2.

tužilaštva odražavaju se u tekstu prve, odnosno druge odluke Žalbenog veća i, stoga, čine deo “sadržaja [...] tih odluka” za potrebe Naloga umesto optužnice.¹⁰⁸

46. S obzirom na gorenavedeno, Žalbeno veće smatra da je Pretresno veće donelo ispravnu odluku kada je konstatovalo da pravna argumentacija primenjena u dvema odlukama Žalbenog veća, nameravani efekat obeju odluka i sadržaj argumenata koje su izneli podnosilac zahteva i tužilaštvo, a koji se navodi u prvoj, odnosno drugoj odluci Žalbenog veća, potpadaju pod delokrug Naloga umesto optužnice. Žalbeno veće, stoga, konstatuje da je Hartmannova Nalogom umesto optužnice obaveštena o obimu optužbi kojima se tereti. Žalbeno veće dalje konstatuje da je Pretresno veće donelo ispravnu odluku kada je zaključilo da to što je Hartmannova svela obim optužbi na Četiri činjenice predstavlja preterano usko tumačenje optužbi, koje nije potkrepljeno tekstom Naloga umesto optužnice.¹⁰⁹

47. Stoga se podosnovi od 1.1 do 1.6, podosnov 1.8 i podosnovi od 1.11 do 1.15 odbijaju.

B. Podosnovi 1.16 i 1.17

1. Argumenti strana

48. Hartmannova u okviru **podosnova 1.16** tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što je proširilo obim Naloga umesto optužnice tako da on obuhvati činjenice za koje pravilo 77(A)(ii) Pravilnika ne pruža nikakav pravni osnov.¹¹⁰ Ona iznosi argument da je pravilo 54bis Pravilnika ograničeno na pružanje zaštitnih mera za dokumenta ili informacije i da ne obuhvata pravnu argumentaciju, kao ni bilo koju od Četiri činjenice ili Dodatne činjenice, osim ako njihovo obelodanjivanje nema za posledicu obelodanjivanje samog sadržaja dokumenata ili informacija koje podležu zaštitnim merama.¹¹¹ Ona tvrdi da je podnosilac zahteva tražio zaštitne mere samo u odnosu na sadržaj nekih konkretnih dokumenata i da zaštitne mere nisu zatražene niti odobrene u vezi s bilo kojom od činjenica u odnosu na koje je Hartmannova osuđena.¹¹²

49. U **podosnovu 1.17** navodi se da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava kada je utvrdilo da Dodatne činjenice potpadaju pod delokrug pravila 77(A)(ii) Pravilnika. Hartmannova u okviru prvog dela podosnova 1.17 iznosi tvrdnju da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni

¹⁰⁸ V. Dodatak uz Nalog umesto optužnice, par. 2.

¹⁰⁹ V. Prvostepena presuda, par. 32.

¹¹⁰ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 13.

¹¹¹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 13.

¹¹² Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 13.

prava kada je konstatovalo da obelodanjivanje pravne argumentacije može da predstavlja osnov za osuđujuću presudu na osnovu pravila 77(A)(ii) Pravilnika. Ona tvrdi da ne postoji nikakvo opšte načelo koje potkrepljuje taj zaključak Pretresnog veća¹¹³ i da načelo legalnosti zahteva da se zakonske odredbe tumače usko i u njenu korist.¹¹⁴ Hartmannova dalje tvrdi da se primena pravila 77(A)(ii) Pravilnika na pravnu argumentaciju iz odluka Međunarodnog suda kosi s ustaljenom praksom Međunarodnog suda i da može da dovede do nedostatka transparentnosti i pouzdanosti.¹¹⁵ U okviru drugog dela podosnova 1.17, Hartmannova tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što nije uzelo u obzir da je ona realno mogla smatrati da činjenice zbog čijeg je obelodanjivanja osuđena ne potpadaju pod delokrug pravila 77(A)(ii) Pravilnika i da, stoga, mogu biti obelodanjene.¹¹⁶

50. *Amicus curiae* tužilac odgovara iznoseći argument da je Pretresno veće ispravno utvrdilo da pravilo 77 Pravilnika “ne pravi razliku između kategorija informacija čije obelodanjivanje može da predstavlja nepoštovanje suda”.¹¹⁷

2. Diskusija

51. Za pravnu argumentaciju u nekoj poverljivoj odluci o zaštitnim merama karakteristično je da se u njoj upućuje na informacije ili dokumente koji neposredno podležu nalogu o zaštitnim merama na osnovu Pravilnika, kao i na povezane informacije ili prateće okolnosti na osnovu kojih se mogu identifikovati dokumenta ili informacije koje neposredno podležu zaštitnim merama. Pravna argumentacija sadrži takvo upućivanje, kao i pravne odredbe relevantne za rešavanje tih pitanja i analizu i jednih i drugih od strane dotičnog Veća. Iz toga sledi da se poverljivi status naložen u vezi s nekom odlukom o zaštitnim merama nužno odnosi i na pravnu argumentaciju iz te odluke. Isto tako, za poverljive argumente strana u postupku u vezi sa zahtevom za zaštitnim merama i za informacije koje se odnose na nameravani efekat odluke o zaštitnim merama tipično je da sadrže podatke na osnovu kojih se mogu identifikovati dokumenta ili informacije koji podležu zaštitnim merama naloženim u toj odluci. Stoga nalog kojim se takvoj odluci daje poverljiv status nužno obuhvata informacije koje se odnose na nameravani efekat te odluke i na poverljive argumente strana u postupku u vezi sa zahtevom za zaštitnim merama.

52. Kada jedno veće izda neku odluku na poverljivom osnovu, to predstavlja nalog za neobelodanjivanje informacija koje ta odluka sadrži i nije na stranama u postupku da odlučuju o

¹¹³ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 14.

¹¹⁴ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 14.

¹¹⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 14.

¹¹⁶ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 14.

tome koji se aspekti te poverljive odluke mogu obelodaniti.¹¹⁸ Ovo načelo jednako vredi i za treće strane. Diskreciono ovlašćenje za odlučivanje o tome da li se poverljivi status neke odluke može u celini ili delimično ukinuti pripada isključivo nadležnom veću Međunarodnog suda koje je blisko upoznato sa svim činjenicama, informacijama i okolnostima dotičnog predmeta. Pored toga, “[s]udski nalog ostaje na snazi do donošenja nove odluke vijeća”.¹¹⁹ S tim u skladu, s obzirom na to da u tekućem predmetu nadležno Veće nije izdalo nikakav nalog za izmenu ili ukidanje poverljivog statusa dveju odluka Žalbenog veća, za sadržaj obeju odluka je i dalje važio nalog o neobelodanjivanju.

53. Što se tiče tvrdnje koju je iznela Hartmannova da pravilo 77(A)(ii) Pravilnika ne obuhvata konkretne informacije za koje je konstatovano da ih je ona obelodanila, Žalbeno veće primećuje da pravilo 77(A)(ii) Pravilnika nema za cilj da se odgovornost ograniči u smislu bilo kakve konkretne vrste informacija koja bi mogla biti obelodanjena. Zapravo, težište pravila 77(A)(ii) Pravilnika je činjenica da je došlo do namernog obelodanjivanja sa svešću da se time krši nalog kojim se zabranjuje obelodanjivanje. Stoga je u praksi Međunarodnog suda ustaljeno da:

[...] *actus reus* nepoštivanja Suda prema pravilu 77(A)(ii) jest objelodanjivanje informacija vezanih za postupak koji se vodi pred Međunarodnim sudom kad se tim objelodanjivanjem krši neki nalog sudskog vijeća. U tom slučaju, "[i]z teksta pravila 77 se vidi da kršenje sudskog naloga kao takvog predstavlja ometanje provođenja pravde od strane Međunarodnog suda. Za potrebe donošenja osuđujuće presude za nepoštivanje Suda, svako nepridržavanje naloga sudskog vijeća samo po sebi predstavlja ometanje provođenja pravde. Nikakvi drugi dokazi o ometanju Međunarodnog suda u provođenju pravde nisu potrebni.”¹²⁰

54. Stoga se podosnovi 1.16 i 1.17 odbijaju.

C. Zaključak

55. Žalbeno veće, stoga, odbija žalbene podosnove od 1.1 do 1.8 i od 1.11 do 1.17.

V. *ACTUS CONTRARIUS* – OSNOV 4

56. Odbrana je na suđenju iznela tvrdnju da je sam Međunarodni sud obelodanio Četiri činjenice javnosti i da je praksa Međunarodnog suda prepuna primera javnog upućivanja na poverljive odluke, kojim su otkriveni postojanje, naslovi i pravna argumentacija tih odluka. Odbrana je na suđenju, stoga, iznela argument da Međunarodni sud može odlučiti da poverljivi status neke odluke

¹¹⁷ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 25.

¹¹⁸ *Tužilac protiv Namera Orića*, predmet br. IT-03-68-A, Odluka po zahtjevu tužilaštva da se zapečati Žalbeni podnesak odbrane, 10. maj 2007. godine (poverljivo), str. 3.

¹¹⁹ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 45.

¹²⁰ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Jović*, par. 30 (interne fusnote izostavljene); v. takođe Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju Suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 44.

u celini ili delimično ukine ne samo putem zvaničnog naloga, nego i putem *actus contrarius* i da je to upravo ono što se desilo u tekućem predmetu. Odbrana je, stoga, bila mišljenja da se činjenice u vezi s kojima se optužena tereti da ih je obelodanila u Knjizi i Članku, u trenutku kad ih je objavila više nisu mogle smatrati poverljivim.¹²¹

57. Veće je u Prvostepenoj presudi navelo da je pregledalo navodne primere *actus contrarius*, a na koje se poziva odbrana. Pretresno veće je smatralo da odluke u kojima se samo upućuje na poverljive odluke ne moraju da se zavode na poverljivom osnovu i da treba praviti razliku između pozivanja na merodavno pravo na koje se Žalbeno veće poziva u svojim odlukama i upućivanja na pravnu argumentaciju u tim odlukama: upućivanjem na merodavno pravo ne otkrivaju se poverljive informacije, a pozivanje na praksu nekog drugog sudskog veća ide u prilog jednoobraznosti u primeni i razvoju prakse Međunarodnog suda.¹²² Pretresno veće je, s tim u skladu, smatralo da ni to što Međunarodni sud javno pominje postojanje odluka Žalbenog veća, kao ni to što upućuje na pravne odredbe sadržane u odlukama Žalbenog veća ne može da se smatra za *actus contrarius* od strane Međunarodnog suda.¹²³

58. U okviru svog žalbenog osnova 4, Hartmannova iznosi deset žalbenih podosnova. Izlažući te podosnove, Hartmannova tvrdi da je *actus reus* u smislu pravila 77(A)(ii) fizički čin obelodanjivanja informacija u situacijama kada se tim obelodanjivanjem krši neki nalog. Hartmannova takođe navodi da je “opšteprihvaćeno” da je tužilaštvo moralo da dokaže da su u vreme kad su relevantne optužbe pokrenute te informacije bile tretirane kao poverljive.¹²⁴ Hartmannova tvrdi da je Žalbeno veće priznalo da veća mogu da ukinu poverljivi status odluka ne samo putem zvaničnog naloga, nego i putem “*actus contrarius*”; da se ne zahteva neka posebna forma tog ukidanja; i da je praksa Međunarodnog suda prepuna primera ukidanja poverljivog statusa odluka, u celini ili delimično, putem obelodanjivanja njihovog postojanja ili sadržaja u javnim odlukama. Hartmannova iznosi argument da informacije koje je obelodanila javnosti nisu bile tretirane kao poverljive u vreme kad ih je obelodanila i da, stoga, nije ostvaren *actus reus* za to krivično delo.¹²⁵ Hartmannova, stoga, tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja ili u primeni prava.

59. *Amicus curiae* tužilac, na žalbeni osnov 4 i njegovih deset podosnova, odgovara argumentom da je Žalbeno veće u predmetu *Marijačić i Rebić* smatralo da bi zaštitne mere koje

¹²¹ Prvostepena presuda, par. 36.

¹²² Prvostepena presuda, par. 38-39.

¹²³ Prvostepena presuda, par. 40.

¹²⁴ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 38.

¹²⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 38, 62.

naloži neko veće bile dovedene u pitanje ukoliko ne bi postojao neki eksplicitan *actus contrarius* i da nije počinjen nikakav eksplicitan *actus contrarius* kojim su informacije obelodanjene javnosti u onom obimu u kom su obelodanjene u publikacijama Hartmannove. Kako tvrdi *amicus curiae* tužilac, na osnovu zbirke informacija u odlukama na koje se poziva Hartmannova ne bi se mogle rekonstruisati informacije koje je ona obelodanila, kao što se navodi u Nalogu umesto optužnice.¹²⁶ *Amicus curiae* tužilac takođe tvrdi da kod ovog žalbenog osnova, kao i kod žalbenog osnova 5 (koji se odnosi na navodno odricanje od zahteva), treba uzeti u obzir i to da svako može unapred lako da utvrdi koji postupci predstavljaju nepridržavanje naloga. Kako tvrdi *amicus curiae* tužilac, “[u] samo nekoliko udaraca po tipkama tastature na vebajtu Međunarodnog suda svako iz javnosti može lako da utvrdi koje su mu informacije dostupne. Postoji samo jedno mesto na kom su informacije tačno pohranjene. Ako bi se usvojila pomenuta postavka [Hartmannove], onda bi taj postupak bilo vrlo teško izvesti. Oni koji bi nastojali da se pridržavaju naloga o neobelodanjivanju morali bi da proveravaju mnoštvo izvora širom sveta kako bi utvrdili da li razni materijali imaju poverljiv status”.¹²⁷ *Amicus curiae* tužilac, stoga, tvrdi da je postavka Hartmannove neodrživa i da bi ovaj žalbeni osnov, kao i sve pripadajuće podosnove, trebalo odbiti.¹²⁸

60. Hartmannova odgovara da tvrdnja *amicus curiae* tužioca da su informacije sadržane u spisima Međunarodnog suda tačno pohranjene na jednom mestu nema nikakvo pravno uporište i da se kosi s praksom Međunarodnog suda.¹²⁹

A. Podosnovi 4.1–4.5

1. Argumenti strana

61. Hartmannova u okviru **podosnova 4.1** iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava ili utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što je propustilo da (a) utvrdi i/ili (b) zahteva od *amicus curiae* tužioca da utvrdi da je isključena razumna mogućnost da su sve činjenice u vezi s kojima je valjano optužena već bile obelodanjene putem *actus contrarius*.¹³⁰ Prema argumentima koje je Hartmannova iznela u okviru **podosnova 4.2**, Pretresno veće je napravilo grešku u primeni prava ili utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što joj je izreklo osuđujuću presudu, uprkos činjenici da su sve relevantne činjenice bile predmet *actus contrarius*

¹²⁶ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 47; v. takođe *Corrigendum amicus curiae* tužioca.

¹²⁷ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 48.

¹²⁸ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 46, 48-49.

¹²⁹ Izgleda da je ovaj argument u svrhu replike pogrešno uvršten u žalbeni osnov 5. Konačna replika Hartmannove, par. 16.

¹³⁰ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 50.

i/ili zbog toga što je odbacilo razumnu mogućnost da je to možda bilo tako.¹³¹ Hartmannova dalje, u okviru **podosnova 4.3**, tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja kada je navelo da je Međunarodni sud javno pominjao samo “postojanje odluka Žalbenog veća” i da “to što upućuje na pravne odredbe sadržane u odlukama Žalbenog veća ne može da se smatra za *actus contrarius* [od strane] Međunarodn[og] sud[a]”.¹³² Hartmannova u okviru **podosnova 4.4** navodi da je predsednik Međunarodnog suda 27. aprila 2007. godine izdao javni nalog u kom je javno pomenuo postojanje prve odluke Žalbenog veća, pri čemu je naveo njen puni naslov, i tvrdi da je time javnosti obelodanjeno nekoliko činjenica zbog kojih je protiv nje vođen krivični postupak: (a) postojanje i datum izdavanja jedne od odluka Žalbenog veća; (b) poverljivi karakter te odluke; i (c) identitet podnosioca zahteva.¹³³ Hartmannova, pored toga, tvrdi da je Žalbeno veće 12. maja 2006. godine javno pomenulo dve odluke Žalbenog veća, kao i da je iz tih odluka navelo *doslovne* citate i nekoliko činjenica koje su relevantne za ovaj žalbeni postupak: (a) postojanje i datum izdavanja odluka Žalbenog veća; (b) poverljivi karakter tih odluka; (c) identitet podnosioca zahteva; (d) činjenicu da se odluke odnose na dostavljanje ili zaštitu zapisnika Vrhovnog saveta odbrane (dalje u tekstu: VSO); (e) činjenicu da su nacionalni interesi bili pravni osnov za zahteve po kojima su izdate odluke; i (f) deo pravne argumentacije Žalbenog veća.¹³⁴ Hartmannova dalje tvrdi da je Pretresno veće u predmetu *Milošević* obelodanilo javnosti činjenice zbog kojih je ona osuđena i jasno je stavilo do znanja da ono što se štiti u njegovim nalogima nisu sami nalozi, nego materijal koji podleže zaštitnim merama.¹³⁵ Kako tvrdi Hartmannova, praktični efekat tih odluka i naloga bio je ukidanje poverljivog statusa činjenica koje je Međunarodni sud kasnije obelodanio javnosti. Stoga se u vezi s tim činjenicama nije mogao dokazati *actus reus* u smislu pravila 77(A)(ii) i Pretresno veće je pogrešilo kada je zaključilo suprotno.¹³⁶

2. Diskusija

62. Žalbeno veće će razmotriti svaki nalog i odluku na koje upućuje Hartmannova.

63. Žalbeno veće ima u vidu javni nalog koji je predsednik Međunarodnog suda izdao 27. aprila 2007. godine, a kojim je imenovao sudije koje će rešavati po jednoj interlokutornoj žalbi u predmetu *Milošević*.¹³⁷ U tom nalogu, predsednik upućuje na “Odluku po zahtevu Srbije i Crne Gore za preispitivanje odluke Pretresnog veća od 6. decembra 2005. godine” i navodi da je Žalbeno

¹³¹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 51.

¹³² Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 52, gde se *poziva na* Prvostepenu presudu, par. 40.

¹³³ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 53.

¹³⁴ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 55. Nema **podosnova 4.5**.

¹³⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 55.

¹³⁶ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 55.

veće tu odluku na poverljivom osnovu izdalo 6. aprila 2006. godine. Stoga je, kako navodi Hartmannova, predsednik već obelodanio informacije zbog čijeg obelodanjivanja je ona osuđena. Međutim, Žalbeno veće primećuje da je Pretresno veće u tekućem predmetu jasno stavilo do znanja da ne prihvata tumačenje Naloga umesto optužnice koje je iznela Hartmannova i prema kojem je protiv nje vođen krivični postupak zbog obelodanjivanja tih informacija.¹³⁸ Zapravo, Pretresno veće je zauzelo sledeći stav:

Što se tiče druge odluke Žalbenog veća (od 6. aprila 2006. godine), optužena u knjizi pominje poverljive argumente tužilaštva navedene u tekstu druge odluke Žalbenog veća, kao i njen navodni efekat. U članku se, isto tako, pominje sadržaj, to jest pravna argumentacija koju je Žalbeno veće primenilo kad je formulisalo svoj stav, kao i navodni efekat obeju odluka Žalbenog veća.¹³⁹

Žalbeno veće smatra da u predsednikovom nalogu nisu obelodanjene informacije zbog kojih je protiv Hartmannove vođen krivični postupak. Hartmannova, stoga, nije uspeła da dokaže da je Pretresno veće napravilo grešku.

64. Žalbeno veće ima u vidu tekst "Odluke po molbi Sjedinjenih Američkih Država za preispitivanje", koja je izdata na javnom osnovu 12. maja 2006. godine.¹⁴⁰ Prvi paragraf na koji se Hartmannova poziva je iz odeljka te odluke pod naslovom "Standard preispitivanja", u kom se upućuje na Odluku od 6. aprila 2006. godine:¹⁴¹

Stoga, Žalbeno veće neće *de novo* preispitivati odluku na osnovu pravila 54bis, a pitanje koje treba rešiti nije samo "da li se ono slaže s tom odlukom" nego i "da li je Pretresno veće prilikom donošenja te odluke pravilno iskoristilo diskreciono ovlašćenje" [fusnota: Odluka od 6. aprila 2006. godine u predmetu *Milošević*, par. 16 (interne reference izostavljene).] Mora biti pokazano da je Pretresno veće načinilo "prepoznatljivu grešku" [fusnota: *ibid.*] kojom je strani u postupku naneta šteta. Žalbeno veće će ukinuti diskrecionu odluku Pretresnog veća samo ako utvrdi da je ona "(1) zasnovana na pogrešnom tumačenju merodavnog prava; (2) zasnovana na očigledno nepravilnom zaključku o činjenicama; (3) ili toliko nepravilna i nerazumna da predstavlja zloupotrebu diskrecionog ovlašćenja pretresnog veća". [Fusnota: *ibid.*] Žalbeno veće će takođe razmotriti da li je Pretresno veće prilikom donošenja diskrecione odluke "dalo težinu spoljnim ili irelevantnim obzirima, ili nije dalo težinu ili dovoljnu težinu relevantnim obzirima [...]". [Fusnota: *ibid.*]

U fusnoti 20 ove odluke, na koju se poziva Hartmannova, jednostavno stoji sledeće: "Up. Odluka od 6. aprila 2006. u predmetu *Milošević*, par. 19."

Naredni deo Odluke od 12. maja na koji se poziva Hartmannova je sledeći:¹⁴²

¹³⁷ Dokazni predmet D21 (*Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR108bis.3, Nalog kojim se raspoređuju sudije u predmet pred Žalbenim većem, 27. april 2007. godine).

¹³⁸ Prvostepena presuda, par. 32.

¹³⁹ Prvostepena presuda, par. 33 (interne fusnote izostavljene).

¹⁴⁰ Dokazni predmet D23 (*Tužilac protiv Milana Milutinovića i drugih*, predmet br. IT-05-87-AR108bis.2, Odluka po molbi Sjedinjenih Američkih Država za preispitivanje, 12. maj 2006. godine).

¹⁴¹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, fusnota 65; dokazni predmet D23, par. 6, fusnote 14-17. Žalbeno veće primećuje da žalilac upućuje na *paragrafe* 14-17, 20, 66, i 78-79, ali da se, zapravo radi o *fusnotama*.

¹⁴² Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, fusnota 65; dokazni predmet D23, par. 33, fusnota 66.

Žalbeno veće napominje da je "jasno [...] da su pravila Međunarodnog suda namerno sročena kako bi uključila mehanizme zaštite određenih interesa država kako bi podstakla države prilikom ispunjavanja obaveze saradnje na osnovu Pravilnika i Statuta Međunarodnog suda". [Fusnota: *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54AR108bis.2, Odluka po zahtevu Srbije i Crne Gore za preispitivanje, 20. septembar 2005. (u daljem tekstu: Odluka u predmetu *Milošević* od 20. septembra 2005.), par. 11.]

Naredni deo Odluke od 12. maja na koji se poziva Hartmannova je sledeći:¹⁴³

[...] navođenje pojma "interes" u potparagrafu (I), Žalbeno veće je protumačilo kao upućivanje samo na "interese nacionalne bezbednosti", u svetlu upućivanja u tom potparagrafu na druge potparagrafe pravila 54bis, koji se izričito odnose na interese nacionalne bezbednosti država. [fusnota: Odluka u predmetu *Milošević* od 20. septembra 2005. godine, par. 19.]

Sledeći deo Odluke od 12. maja na koji se poziva Hartmannova je fusnota, koja glasi:¹⁴⁴

Id., par. 14 (gde se konstatuje da "generalno država treba da Veću iznese svoju argumentaciju da određeni interes predstavlja interes nacionalne bezbednosti koji traži da veće naloži neobelodanjivanje traženog materijala. Na veću je tada da razmotri da li je tvrdnja opravdana i da li zahteva nalog za zaštitne mere. Nije tačno [...] da veće mora da prihvati kvalifikaciju koju iznese država".)

Hartmannova se poziva na još jednu fusnotu iz Odluke od 12. maja:¹⁴⁵

Tužilac protiv Miloševića, Odluka po zahtevu Srbije i Crne Gore za preispitivanje Odluke Pretresnog veća od 6. decembra 2005, 6. april 2006. (u daljem tekstu: Odluka od 6. aprila 2006. u predmetu *Milošević*), par. 15; *Tužilac protiv Miloševića*, predmet br. IT-02-54-AR108bis i AR73.3, Javna verzija poverljive odluke o tumačenju pravila 70, 23. oktobar 2002. (u daljem tekstu: Odluka na osnovu pravila 70 u predmetu *Milošević*), par. 4.

65. Hartmannova zatim pominje "Drugu odluku o prihvatljivosti dokaznog materijala Vrhovnog saveta odbrane", koju je Pretresno veće u predmetu *Milošević* donelo 23. septembra 2004. godine, kao i javnu verziju "Prve odluke o prihvatljivosti dokaznog materijala Vrhovnog saveta odbrane", koju je isto Veće donelo 23. septembra 2004. godine.¹⁴⁶ Žalbeno veće ima u vidu da je u tim odlukama obelodanjena činjenica da su odobrene zaštitne mere u vezi sa zapisnicima i stenografskim beleškama sednica VSO.

66. Hartmannova se takođe oslanja na dve odluke i jedan nalog u kojim se samo upućuje na Odluku od 6. aprila 2006. godine u predmetu *Milošević*, a u kojoj je izložen pravni standard u vezi sa zahtevom za preispitivanje.¹⁴⁷

¹⁴³ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, fusnota 65; dokazni predmet D23, par. 34, fusnota 78.

¹⁴⁴ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, fusnota 65; dokazni predmet D23, fusnota 79.

¹⁴⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, fusnota 65; dokazni predmet D23, fusnota 7.

¹⁴⁶ Dokazni predmet D24 (*Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Druga odluka o prihvatljivosti dokaznog materijala Vrhovnog saveta odbrane, 23. septembar 2004. godine); v. takođe *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Prva odluka o prihvatljivosti dokaznog materijala Vrhovnog saveta odbrane, 23. septembar 2004. godine.

¹⁴⁷ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, fusnota 68; dokazni predmet D58 (*Tužilac protiv Rasima Delića*, predmet br. IT-04-83-PT, Odluka po zahtjevu tužilaštva za preispitivanje, 23. avgust 2006. godine), dokazni predmet D59 (*Tužilac protiv Rasima Delića*, predmet br. IT-04-83-T, Odluka po zahtjevu za izmjenu "Odluke po šestom zahtjevu

67. Ono što se može razaznati iz svih gorenavedenih naloga i odluka je to da predsjednik i Žalbeno veće, premda su se oslonili na Odluku od 20. septembra 2005. godine u smislu opšteg pravnog izvora koji je njome uspostavljen, nikad nisu obelodanili poverljivu pravnu argumentaciju na kojoj su zasnovane te odluke, odnosno argumentaciju kojom je pravo primenjeno na činjenice. Pretresno veće u tekućem predmetu je to potvrdilo, kada je iznelo sledeći stav:

[p]ravna argumentacija, po prirodi stvari, podrazumeva primenjivanje prava na činjenice, pa zato i čitava argumentacija mora biti zaštićena. Pravo je javno, a činjenice to često nisu. Primenjivanje prava na činjenice poverljivo je zbog spoja ovih dveju kategorija. Kad se zaštita poverljivosti ne bi odnosila na pravnu argumentaciju, ugrozili bi se poverljivi podnesci strane u postupku, koji su od presudnog značaja za pravnu argumentaciju Veća. Konkretno u ovom predmetu Veće podseća na to da su strane u postupku podneske o kojima se raspravlja u odlukama Žalbenog veća dostavile na poverljivom osnovu. Osim toga, u odlukama Žalbenog veća postoje i citati sa zatvorenih sednica. Iako se optužena ne tereti za to da je obelodanila sadržaj poverljivih dokumenata na koje se odnose odluke Žalbenog veća, to ne znači da ovde ne postoji *actus reus* nepoštovanja suda usled obelodanjivanja drugih poverljivih informacija iz teksta odluka Žalbenog veća.¹⁴⁸

68. Žalbeno veće smatra da su predsjednik u svom nalogu i Pretresno i Žalbeno veće u svojim odlukama u predmetu *Milošević* bili pažljivi i pedantni i da nisu obelodanili pravnu argumentaciju iz odluka Žalbenog veća ni druge poverljive informacije koje se odnose na materijale VSO. Činjenica da je Pretresno veće u predmetu *Milošević* odobrilo zaštitne mere za materijale VSO navodi se u javnom spisu već 23. septembra 2004. godine; međutim, Hartmannova nije osuđena zbog otkrivanja te činjenice, kao ni postojanja odluka Žalbenog veća ni pravnih odredbi koje se u njima navode (koje su obelodanili predsjednik i Žalbeno veće), nego zbog otkrivanja poverljive pravne argumentacije sadržane u tim odlukama. Takođe se može videti da niko iz javnosti ne bi mogao da dođe do informacija koje je Hartmannova obelodanila, čak i da je pročitao sve delove iz naloga i odluka na koje se ona poziva. Stoga argument Hartmannove da je osuđena zbog obelodanjivanja informacija koje je Međunarodni sud već ranije obelodanio postaje neodrživ kad se pomnije ispita. Hartmannova, stoga, nije uspela da pokaže da je Pretresno veće napravilo grešku.

69. Stoga se ovi žalbeni podosnovi odbijaju.

B. Podosnov 4.6

70. Hartmannova iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što od *amicus curiae* tužioca nije zahtevalo da dokaže da osnovne činjenice nisu bile

tužilaštva za prihvatanje dokaza na osnovu pravila 92bis", 14. januar 2008. godine), i dokazni predmet D60 (*Tužilac protiv Momčila Perišića*, predmet br. IT-04-81-PT, Nalog po obnovljenom zahtevu molioca kojim se traži pristup poverljivom materijalu u predmetu *Milošević*, uz Dodatak A, 22. septembar 2006. godine).

¹⁴⁸ Prvostepena presuda, par. 35.

obelodanjene javnosti putem *actus contrarius* i što je, umesto toga, obavezu dokazivanja prebacilo na Hartmannovu.¹⁴⁹

71. Žalbeno veće primećuje da je Pretresno veće razmotrilo odbranu tvrdnjom o *actus contrarius* koji je iznela Hartmannova i dokaze u prilog toj odbrani koji su uvršteni u spis. Pretresno veće je zatim razmotrilo iskaz Robina Vincenta, svedoka kog je pozvao *amicus curiae* tužilac i koji je svedočio o praksi upućivanja na postojanje neke poverljive odluke, ali ne i na njen sadržaj.¹⁵⁰ Žalbeno veće takođe primećuje da je Pretresno veće došlo do sledećih zaključaka u vezi s odbranom na osnovu tvrdnje o *actus contrarius* koju je iznela Hartmannova:

Zato Veće smatra da ni to što Međunarodni sud javno pominje postojanje odluka Žalbenog veća, kao ni to što upućuje na pravne odredbe sadržane u odlukama Žalbenog veća ne može da se smatra za *actus contrarius* kojim je Međunarodni sud, u odsustvu naloga, ukinuo status poverljivosti pomenutih odluka.¹⁵¹

72. Na kraju, Žalbeno veće ima u vidu činjenicu da je Pretresno veće, prilikom donošenja konačnih zaključaka u vezi s *actus reus* krivičnog dela, smatralo da je Hartmannova jedini autor Knjige i Članka i da je u vreme njihovog objavljivanja na snazi bio nalog o poverljivosti odluka Žalbenog veća.¹⁵² Pretresno veće je, stoga, smatralo da je Hartmannova van razumne sumnje obelodanila poverljive informacije, tačnije sadržaj i nameravani efekat odluka Žalbenog veća, čime je prekršila naloge Žalbenog veća.

73. Na osnovu izvršenog preispitivanja gorepomenutog zaključka Pretresnog veća, Žalbeno veće ne može da prihvati tvrdnju Hartmannove da Pretresno veće od *amicus curiae* tužioca nije zahtevalo da dokaže da osnovne činjenice nisu bile obelodanjene javnosti putem *actus contrarius* i da je time obavezu dokazivanja prebacilo na nju. Pretresno veće je analiziralo dokaze koji su izvedeni na suđenju, razmotrilo odbranu koju je iznela Hartmannova, i onda, s tim u skladu, donelo svoje zaključke. Hartmannova, stoga, nije uspela da pokaže da je Pretresno veće napravilo grešku.

74. Stoga se ovaj žalbeni podosnov odbija.

C. Podosnov 4.7

75. Hartmannova iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava kada je povuklo razliku između “pravne argumentacije” i “merodavnog prava”, što je razlika koja, kako

¹⁴⁹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 59.

¹⁵⁰ Prvostepena presuda, par. 38.

¹⁵¹ Prvostepena presuda, par. 40.

¹⁵² Prvostepena presuda, par. 47.

tvrdi Hartmannova, nema uporište u pravilu 77 Pravilnika ni u međunarodnom pravu i koja se kosi s praksom Međunarodnog suda.¹⁵³

76. Žalbeno veće smatra da je Pretresno veće izložilo svoje objašnjenje razlike između nekog opšteg pravnog načela, koje bi uvek trebalo da bude dostupno javnosti (to jest “merodavnog prava”) i “pravne argumentacije”, koja je rezultat toga što je Pretresno veće primenilo to “merodavno pravo” na činjenice koje su mu predložene i koje se ponekad mogu ne dati na uvid javnosti.¹⁵⁴ Žalbeno veće ne nalazi nikakvu grešku u tome što je Pretresno veće povuklo razliku između “merodavnog prava” i “pravne argumentacije”, što je razlika koja se redovno javlja u odlukama koje izdaju veća Međunarodnog suda. Žalbeno veće takođe odbacuje tvrdnju Hartmannove da bi razlika između “merodavnog prava” i “pravne argumentacije” morala da bude predviđena pravilom 77 Pravilnika ili odredbama međunarodnog prava da bi mogla da se primenjuje na Međunarodnom sudu. Stoga Hartmannova nije uspjela da pokaže da je Pretresno veće napravilo grešku.

77. Stoga se ovaj žalbeni podosnov odbija.

D. Podosnov 4.8

78. Hartmannova iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što je navelo da dokazni predmeti D24 i D62 ne mogu da predstavljaju dokaz o *actus contrarius* zbog toga što su *usledili posle*¹⁵⁵ odluka Žalbenog veća i da je napravilo dalju grešku zbog toga što je zanemarilo sadržaj tih dokaznih predmeta.¹⁵⁶

79. Pretresno veće je u Prvostepenoj presudi iznelo sledeće zapažanje:

Veće napominje da dokazni predmeti D24 i D62, koje odbrana navodi u prilog tvrdnji da je Međunarodni sud ukinuo poverljivi status, vremenski prethode odlukama Žalbenog veća, te stoga, po logici stvari, ne mogu da se smatraju za *acti contrarii* kojima se ukida status poverljivosti tih odluka.¹⁵⁷

Dokazni predmet D24 je Druga odluka o prihvatljivosti dokaznog materijala Vrhovnog saveta odbrane, izdata 23. septembra 2004. godine u predmetu *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, u kojoj je javnosti obelodanjena činjenica da je Pretresno veće u predmetu *Milošević* odobrilo zaštitne mere za materijale VSO. Dokazni predmet D62 je Odgovor tužilaštva na Podnesak Srbije i Crne Gore od 6. maja 2003. godine u vezi s neispunjenim zahtevima za pomoć, podnet 20. maja 2003. godine u predmetu *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br.

¹⁵³ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 60.

¹⁵⁴ Prvostepena presuda, par. 39.

¹⁵⁵ Žalbeno veće smatra da je žalilac najverovatnije nameravala da napiše “*prethodili*”.

¹⁵⁶ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 61.

IT-02-54-T, u kom se detaljno opisuju naponi koje je tužilaštvo preduzelo da bi došlo u posed materijala VSO.

80. Žalbeno veće smatra da Hartmannova nije osuđena zbog toga što je javnosti obelodanila da je Pretresno veće u predmetu *Milošević* odobrilo zaštitne mere za materijale VSO, nego zbog toga što je obelodanila poverljive informacije iz odluka Žalbenog veća. Budući da su odluke Žalbenog veća zaista izdate *posle* dveju odluka iz predmeta *Milošević* na koje se poziva Hartmannova, Pretresno veće je postupilo ispravno kad je donelo odluku da je nemoguće da je odlukama iz predmeta *Milošević* ukinuta poverljivost odluka Žalbenog veća zato što potonje nisu ni postojale kada su prethodne izdate. Pored toga, Žalbeno veće smatra da činjenica da je Pretresno veće uputilo na vremenski odnos između dokaznih predmeta D24 i D62 i odluka Žalbenog veća ne ukazuje na to da je Pretresno veće zanemarilo njihov sadržaj. U svakom slučaju, sadržaj dokaznih predmeta D24 i D62 ne ide u prilog argumentima koje je iznela Hartmannova, kao što se objašnjava dalje u tekstu.

81. Hartmannova tvrdi da su dokazni predmeti D24 i D62 relevantni zato što potkrepljuju i podupiru njene argumente da je činjenice koje ti dokazni predmeti sadrže Međunarodni sud već bio obelodanio javnosti i da su one svo to vreme smatrane nepoverljivim.¹⁵⁸ Žalbeno veće smatra da dokazni predmeti D24 i D62 ne potkrepljuju postavku da informacije koje je Hartmannova obelodanila nisu bile poverljive ili da ih je Međunarodni sud tretirao kao javne. Dokaznim predmetom D24 javnosti je otkriveno da je Pretresno veće u predmetu *Milošević* odobrilo zaštitne mere za materijal VSO,¹⁵⁹ ali Hartmannova nije osuđena zbog obelodanjivanja te informacije. U dokaznom predmetu D62 detaljno su opisani naponi tužilaštva da dođe u posed materijala VSO,¹⁶⁰ što takođe nije informacija zbog čijeg je obelodanjivanja Hartmannova osuđena.

82. Hartmannova takođe tvrdi da se dokazni predmeti D24 i D62 kose sa zaključkom Pretresnog veća da se može smatrati da se podnosilac zahteva za zaštitne mere odrekao zaštitnih mera jedino u slučaju da se na osnovu njegovog zahteva za ukidanje poverljivosti izda zvanična odluka kojom se ukida takav poverljivi status.¹⁶¹ Žalbeno veće primećuje da je ovaj argument obuhvaćen žalbenim osnovom 5, koji će biti ispitan dalje u tekstu.

83. Iz gorenavedenih razloga, ovaj žalbeni podosnov se odbija.

¹⁵⁷ Prvostepena presuda, fusnota 85.

¹⁵⁸ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 61.

¹⁵⁹ Dokazni predmet D24 (*Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Druga odluka o prihvatljivosti dokaznog materijala Vrhovnog saveta odbrane, 23. septembar 2004. godine, str. 2).

¹⁶⁰ Dokazni predmet D62 (*Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-T, Odgovor tužilaštva na Podnesak Srbije i Crne Gore od 6. maja 2003. godine u vezi s neispunjenim zahtevima za pomoć, 20. maj 2003. godine, par. 10-13).

¹⁶¹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 61.

E. Zaključak

84. Žalbeno veće, stoga, odbija žalbene podosnove 4.1–4.8.

VI. ODRICANJE OD ZAHTEVA – OSNOV 5

85. Odbrana je na suđenju iznela argument da je podnosilac zahteva javno obelodanio Četiri činjenice i da se time odrekao svakog interesa u vezi s održavanjem poverljivog statusa pitanja koja su predmet dveju odluka Žalbenog veća.¹⁶²

86. Pretresno veće je odbacilo ovu tvrdnju i zauzelo stav da odluka koju donese neko veće ovog Međunarodnog suda ostaje poverljiva sve dok to veće izričito ne odluči drugačije.¹⁶³ Pored toga, Pretresno veće se nije uverilo da su informacije koje su obelodanili neki zvaničnici povezani s podnosiocem zahteva iste one informacije za čije je obelodanjivanje optužena Hartmannova.¹⁶⁴

A. Podosnovi 4.9–4.10 i 5.1–5.6

1. Argumenti strana

87. U okviru **podosnova 5.1**, Hartmannova iznosi argument da je Pretresno veće sugerisalo da odricanje od zahteva za poverljivošću postoji samo u slučaju da ga podnosilac zahteva zvanično zatraži i na osnovu njegovog traženja se izda izričit nalog kojim se zvanično ili eksplicitno ukida poverljivi status materijala.¹⁶⁵ Ona takođe tvrdi da taj stav Pretresnog veća nema pravno uporište, da se kosi s praksom Međunarodnog suda i da predstavlja grešku u primeni prava. Kako tvrdi Hartmannova, iz prakse Međunarodnog suda jasno se vidi da nije potreban zvanični ili eksplicitni nalog o odricanju od zahteva da bi se ukinuo poverljivi status neke konkretne činjenice. Hartmannova navodi da praksa drugih međunarodnih sudova potkrepljuje njen stav.¹⁶⁶ Hartmannova u okviru **podosnova 5.2** iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja kada je konstatovalo da informacije koje su obelodanili zvaničnici povezani s podnosiocem zahteva nisu iste informacije zbog čijeg je obelodanjivanja ona optužena. Ona tvrdi da su ti zvaničnici, koji su bili povezani s podnosiocem zahteva, obelodanili sve činjenice i da su u više navrata javno pominjali osnov po kojem su zatražene zaštitne mere.¹⁶⁷ Hartmannova u okviru **podosnova 5.3** dalje tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava ili u

¹⁶² Prvostepena presuda, par. 41.

¹⁶³ Prvostepena presuda, par. 46.

¹⁶⁴ Prvostepena presuda, par. 45.

¹⁶⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 63, gde se upućuje na Prvostepena presuda, par. 46.

¹⁶⁶ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 63.

¹⁶⁷ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 64.

utvrđivanju činjeničnog stanja i da je prekršilo obavezu dokazivanja zbog toga što od *amicus curiae* tužioca nije zahtevalo da dokaže da podnosilac zahteva nije obelodanio javnosti informacije zbog čijeg obelodanjivanja je protiv nje pokrenut krivični postupak. Pored toga, ona tvrdi da postoje konkretni dokazi da je podnosilac zahteva te informacije zaista obelodanio javnosti.¹⁶⁸ Hartmannova u okviru **podosnova 5.4.1** iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava kada je konstatovalo da izjave podnosioca zahteva ne odražavaju njegov zvanični stav pred Međunarodnim sudom u vezi s pitanjem poverljivosti. Hartmannova tvrdi da je Žalbeno veće dosad zauzimalo stav da je samo potrebno da zvaničnici čija je vlada tražila ili dobila zaštitne mere od Međunarodnog suda potvrde informacije koje su javno obelodanjene. Kako tvrdi Hartmannova, Pretresno veće je usvojilo pogrešan pravni test jer Žalbeno veće nije zahtevalo da izjava podnosioca zahteva mora da odražava njegov zvaničan stav pred Međunarodnim sudom da bi mogla da predstavlja odricanje od zahteva.¹⁶⁹ Hartmannova u okviru **podosnova 5.5** tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što nije razmotrilo da li je ona, s obzirom na javne izjave podnosioca zahteva, mogla razumno da smatra da se podnosilac odrekao svog zahteva za poverljivost informacija koje je obelodanila.¹⁷⁰

88. *Amicus curiae* tužilac iznosi argument da strane koje su, kako tvrdi Hartmannova, obelodanile poverljive informacije nisu zastupale zvaničan stav podnosioca zahteva i da, čak i kad bi se navodno odricanje od zahteva uverljivo dokazalo, to ne bi obesnažilo Prvostepenu presudu. Kako tvrdi *amicus curiae* tužilac, ishod postupka bi ostao nepromenjen zbog toga što: (a) strane u postupku ne mogu samoinicijativno ukinuti poverljivi status; (b) obelodanjivanje poverljivih informacija od strane neke treće strane ne ukida njihov poverljivi status; i (c) obelodanjivanje koje je izvršila Hartmannova premašilo je obim informacija o kojima su diskutovali izvesni pojedinci koji se dovode u vezu s podnosiocem zahteva.¹⁷¹ *Amicus curiae* tužilac iznosi argument da je Žalbeno veće u predmetu *Martinović* smatralo da "žalilac ne može samoinicijativno ukinuti poverljivi status koji je podnesak dobio po nalogu Žalbenog vijeća".¹⁷² U predmetu *Jović* je, kako tvrdi *amicus curiae* tužilac, očigledno zauzet stav da informacije koje obelodani neka treća strana

¹⁶⁸ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 65.

¹⁶⁹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 66. Hartmannova takođe, u okviru **podosnova 5.4.2** (Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 66), iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja kad je konstatovalo da izjave podnosioca zahteva ne održavaju njegov zvanični stav pred Međunarodnim sudom u vezi s pitanjem poverljivosti. Kako tvrdi Hartmannova, spis predmeta ukazuje na to da su lica koja su dala dotične izjave obelodanila relevantne činjenice u svojoj zvaničnoj funkciji.

¹⁷⁰ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 67. Hartmannova alternativno, u okviru **podosnova 5.6** (Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 67) tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava kad je konstatovalo da ona nije realno mogla da to smatra u datim okolnostima.

¹⁷¹ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 50 (prvi paragraf 50).

¹⁷² Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 50 (drugi paragraf 50), gde se upućuje na *Tužilac protiv Mladena Naletilića i Vinka Martinovića*, predmet br. IT-98-34-A, Odluka po obavijesti Vinka Martinovića o ukidanju poverljivog statusa Žalbenog podneska, 4. maj 2005. godine, str. 3.

ipak i dalje ostaju poverljive.¹⁷³ Zapravo, veće mora da izda uputstvo Sekretarijatu da ukine poverljivi status dotičnog dokumenta.¹⁷⁴ *Amicus curiae* tužilac iznosi argument da konkretne činjenične okolnosti ovog predmeta bacaju ozbiljnu sumnju na tvrdnju Hartmannove da su strane navodno obelodanile informacije i da su to učinile u ime podnosioca zahteva.¹⁷⁵ Na kraju, *amicus curiae* tužilac tvrdi da informacije o kojima je diskutovano u javnom domenu nisu bile tako širokog obima kao one koje je obelodanila Hartmannova.¹⁷⁶

89. Hartmannova odgovara da strana kojoj su odobrene zaštitne mere ne može svojevlasno odlučiti da se tih mera odrekne; međutim, u slučaju kad se nekoj strani odobre zaštitne mere na osnovu toga što tvrdi da ima validan interes koji zavređuje zaštitu, ali potom javno obelodani zaštićene informacije, onda ta strana javno pokazuje da taj interes, u stvari, uopšte nije ni zavredio zaštitu ili da je, zbog promene okolnosti, prestao da postoji svaki interes za zaštitu tih informacija. Kako tvrdi Hartmannova, i u jednom i u drugom slučaju, svako javno obelodanjivanje takvih informacija onemogućava donošenje zaključka da je počinjeno nepoštovanje suda.¹⁷⁷ Kako navodi Hartmannova, to je razlog iz kog ne postoji presedan za osuđujuću presudu za nepoštovanje suda zbog obelodanjivanja informacija koje je sam podnosilac zahteva za poverljivi status obelodanio javnosti: to bi bilo bez valjanog pravnog osnova, nepotrebno i nesrazmerno.¹⁷⁸

2. Diskusija

90. Pretresno veće je konstatovalo sledeće:

[p]ravoravosudnom praksom Međunarodnog suda jasno je predviđeno da odluka ostaje poverljiva sve dok veće izričito ne odluči drugačije. Podnosilac zahteva nije od Međunarodnog suda zatražio da se ukine poverljivost odluka Žalbenog veća. Naprotiv, sudeći po spisu, podnosilac zahteva je zatražio upravo suprotan pristup.¹⁷⁹

Pretresno veće se pozvalo na Drugostepenu presudu u predmetu *Marijačić i Rebić*, Drugostepenu presudu u predmetu *Jović*, Prvostepenu presudu u predmetu *Margetić* i na dokaze koji su izvedeni na suđenju.

91. Žalbeno veće odbacuje ovaj žalbeni osnov u kom se tvrdi da se podnosilac zahteva odrekao poverljivog statusa, budući da nalog o poverljivom statusu može da ukine samo veće ovog

¹⁷³ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 52.

¹⁷⁴ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 50 (drugi paragraf 50).

¹⁷⁵ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 51.

¹⁷⁶ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 53.

¹⁷⁷ Konačna replika Hartmannove, par. 17.

¹⁷⁸ Konačna replika Hartmannove, par. 17.

¹⁷⁹ Prvostepena presuda, par. 46 (interne fusnote izostavljene).

Međunarodnog suda, a ne strana u postupku. U kontekstu pravila 77(A)(ii) Pravilnika, Žalbeno veće u predmetu *Marijačić i Rebić* smatralo je sledeće:

Sudski nalog ostaje na snazi do donošenja nove odluke vijeća. Žalbeno vijeće napominje *proprio motu* da činjenica da gorespomenute informacije danas više nisu poverljive nije prepreka da se izrekne osuđujuća presuda za objavljivanje informacija u vrijeme kad su one još bile zaštićene. [...] Kada bi se zauzeo drugačiji stav, dovele bi se u pitanje sve zaštitne mjere koje je vijeće uvelo bez eksplicitnog *actus contrarius* i time ugrozilo obavljanje funkcija i mandata Međunarodnog suda.¹⁸⁰

Pored toga, Žalbeno veće u predmetu *Jović* izjavilo je sledeće: "To što je treća strana možda već objelodanila neke dijelove pismene izjave svjedoka ili njegova svjedočenja na zatvorenoj sjednici ne znači da ta informacija više nije zaštićena, da je sudski nalog *de facto* ukinut i da kršenje tog naloga neće omesti Međunarodni sud u provođenju pravde".¹⁸¹

92. U tekućem predmetu, podnesci podnosioca zahteva i odluke Žalbenog veća koje su po njima donete bili su poverljivi; stoga je sadržaj tih materijala bio poverljiv sve dok neko nadležno veće Međunarodnog suda ne bi donelo drugačiju odluku i nijedna strana u postupku ni neka treća strana nisu bile nadležne da obelodane nijednu od poverljivih informacija. Žalbeno veće zastupa jasan stav da se nijednim postupkom zvaničnika koji se dovode u vezu s podnosiocem zahteva ili njegovih predstavnika - ili bilo koje treće strane (bez obzira na to da li su postupali u svojstvu predstavnika podnosioca zahteva) - nije mogla samoinicijativno ukinuti poverljivost informacija sadržanih u odlukama Žalbenog veća za čije je obelodanjivanje javnosti osuđena Hartmannova. Žalbeno veće, stoga, konstatuje da Pretresno veće nije pogrešilo kada je zaključilo da odluka ostaje poverljiva sve dok neko veće ne donese izričitu drugačiju odluku i odbacuje žalbene podosnove 5.1 i 5.2.¹⁸² Što se tiče podosnova 5.4.1 i 5.4.2, bez obzira na to da li mišljenja koja su izneli određeni "zvaničnici koji se dovode u vezu s podnosiocem zahteva" odražavaju "zvanični stav" podnosioca zahteva pred Međunarodnim sudom ili na to da li su isti postupali u svojoj zvaničnoj funkciji, ti povezani zvaničnici nisu mogli da se "odreknu" poverljivosti u ime podnosioca zahteva i da tako promene status informacija koje je Žalbeno veće čuvalo kao poverljive.

93. U vezi sa žalbenim podosnovom 5.3, Žalbeno veće ima u vidu da je Pretresno veće, nakon što je rezimiralo dokaze koje je u vezi s ovim pitanjem izvela odbrana, izjavilo da se "nije uverilo [...] da su informacije koje su obelodanili ti zvaničnici iste one za čije se obelodanjivanje tereti optužena".¹⁸³ Žalbeno veće je pregledalo dokumenta koja su obelodanile strane povezane s

¹⁸⁰ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 45 (interne fusnote izostavljene).

¹⁸¹ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jović*, par. 30.

¹⁸² Prvostepena presuda, par. 46.

¹⁸³ Prvostepena presuda, par. 45.

podnosiocem zahteva i utvrdilo da ona ne sadrže iste one informacije za čije je obelodanjivanje optužena Hartmannova. Argument Hartmannove, da je predočila konkretne dokaze da je podnosilac zahteva obelodanio javnosti informacije za čije je obelodanjivanje ona osuđena, je, stoga, neosnovan.

94. Na kraju, Žalbeno veće odbacuje žalbene podosnove 5.5 i 5.6. Žalbeno veće podseća da je Pretresno veće, prilikom donošenja zaključaka u vezi sa stanjem svesti Hartmannove, svoju analizu usredsredilo na dva dokaza: prvo, Hartmannova je u Knjizi izričito pomenula činjenicu da su dve odluke Žalbenog veća bile poverljive i priznala je da Članak predstavlja verziju određenih pasusa Knjige na engleskom jeziku.¹⁸⁴ Drugo, posle pisma koje joj je sekretar uputio 19. oktobra (dalje u tekstu: pismo sekretara) i kojim joj je formalno stavio do znanja da je zabrinut zbog obelodanjivanja poverljivih informacija i da se razmatra pokretanje "administrativnih ili zakonskih mera", Hartmannova je objavila u suštini iste informacije u Članku.¹⁸⁵ Na osnovu tih dokaza, Pretresno veće se van razumne sumnje uverilo da je Hartmannova, u vreme kad je objavila Knjigu i Članak, znala da svojim obelodanjivanjem krši nalog Međunarodnog suda.¹⁸⁶ Ti zaključci, za koje je Žalbeno veće u okviru osnova 8 dalje u tekstu konstatovalo da su razumni, ukazuju na to da je Pretresno veće implicitno razmotrilo - i odbacilo - mogućnost da je Hartmannova smatrala da informacije koje je obelodanila više nisu poverljive zbog javnih izjava koje je dao podnosilac zahteva.¹⁸⁷

B. Zaključak

95. Žalbeno veće, stoga, odbija žalbeni osnov 5 u celini, kao i žalbene podosnove 4.9 i 4.10.

VII. OZBILJNOST PONAŠANJA – OSNOV 6

96. Pretresno veće je smatralo da se, shodno pravilu 77 Pravilnika, "za svako svesno i hotimično ponašanje kojim se ometa sprovođenje pravde može [...] pokrenuti postupak zbog nepoštovanja suda" i da stepen ozbiljnosti takvog ometanja treba razmatrati kao olakšavajući ili otežavajući faktor u fazi odmeravanja kazne, a ne kao obeležje samog dela nepoštovanja suda.¹⁸⁸ Pretresno veće je takođe smatralo da je Hartmannova, time što je obelodanila poverljive informacije, izložila sposobnost Međunarodnog suda da sprovodi pravdu realnoj opasnosti.¹⁸⁹ Pretresno veće je konstatovalo da su

¹⁸⁴ Prvostepena presuda, par. 58.

¹⁸⁵ Dokazni predmet P10.

¹⁸⁶ Prvostepena presuda, par. 62.

¹⁸⁷ Iz istih razloga, Žalbeno veće odbija **podosnove 4.9 i 4.10**.

¹⁸⁸ Prvostepena presuda, par. 25.

¹⁸⁹ Prvostepena presuda, par. 80.

među informacijama koje je optužena obelodanila u Knjizi i Članku bile i zaštićene informacije koje prethodno nisu bile obelodanjene i da je Hartmannova tim svojim ponašanjem stvorila stvarnu opasnost da države u svojoj saradnji s Međunarodnim sudom ne budu više toliko predusretljive kad je reč o dostavljanju dokaznog materijala.¹⁹⁰

A. Podosnovi 6.1, 6.2 i 6.4–6.6

97. U okviru **podosnova 6.2**, Hartmannova iznosi tvrdnju da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što je propustilo da utvrdi da li su njeni postupci bili više od nemara.¹⁹¹

98. Žalbeno veće smatra da je Pretresno veće, da bi osudilo Hartmannovu, moralo da konstatuje da je objavljivanje poverljivih informacija u Knjizi i Članku, čime je prekršen sudski nalog, počinjeno "svesno i hotimično".¹⁹² Pretresno veće je Hartmannovu osudilo delom na osnovu svog zaključka da se "Veće [...] van razumne sumnje uverilo da je optužena u trenutku objavljivanja knjige i članka znala da obelodanjivanjem informacija krši nalog Međunarodnog suda".¹⁹³ Žalbeno veće je mišljenja da Pretresno veće, nakon što je došlo do ovog zaključka, nije bilo obavezno da donese zaključak i o tome da li su postupci Hartmannove bili "više od nemara". Jedini kriterijum koji je Pretresno veće u tekućem predmetu moralo izričito razmotriti kako bi utvrdilo da li je počinjeno nepoštovanje suda u smislu pravila 77 Pravilnika jeste taj da li je Hartmannova svesno i hotimično omela Međunarodni sud u sprovođenju pravde.

99. Ovaj podosnov se, stoga, odbija.

¹⁹⁰ Prvostepena presuda, par. 80.

¹⁹¹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 69. Žalbeno veće smatra da tvrdnje koje žalilac iznosi u okviru **podosnova 6.1, 6.4 i 6.5** predstavljaju puko ponavljanje neuspešnih argumenata koji su izneti na suđenju i da se uopšte ne objašnjava na koji je način Pretresno veće pogrešilo. Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 68, 70-71; v. takođe Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 55-56 i fusnote 104, 106, gde se upućuje na Zahtev za ponovno razmatranje, par. 9, 19, 39, 45; Završni pretresni podnesak Hartmannove, par. 50-52, 160-166; Konačna replika Hartmannove, par. 21. Žalbeno veće ih, stoga, odbija bez razmatranja. Žalbeno veće takođe bez razmatranja odbija **podosnov 6.6** (Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 72) zbog toga što on predstavlja puku tvrdnju da je Pretresno veće propustilo da razmotri dokaze, bez ikakvog pokušaja da se pokaže da niko ko razumno presuđuje o činjenicama na osnovu ukupnih dokaza ne bi mogao da dođe do zaključka do kog je došlo Pretresno veće.

¹⁹² V. pravilo 77(A) Pravilnika. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Nshogoza*, par. 56-57 ("Nije potreban nikakav dodatni dokaz o tome da je naneta šteta sprovođenju pravde od strane Međunarodnog suda. Žalbeno veće se nije uverilo da *nepoštovanje* nekog naloga Veća ima ikakvu drugačiju konotaciju od svesnog i hotimičnog *kršenja* tog naloga. Faktori težine ponašanja optuženog ili njegovih osnovnih pobuda, zapravo, treba da se ocenjuju u vezi s odlukom da li je potrebno pokretati postupak ili prilikom odmeravanja kazne. Imajući to na umu, Žalbeno veće smatra da se razne izjave pretresnih veća na koje se poziva *Nshogoza*, u kojim je nekim kršenjima naloga veća pridata minimalna težina, treba posmatrati ne kao zaključke da takvo ponašanje ne predstavlja nepoštovanje suda, već kao odluke tih veća da ne pokreću postupke u datim okolnostima, donete primenom njihovih diskrecionih ovlašćenja. Činjenica da su se druga lica možda upustila u slično ponašanje nije odbrana.") (interne fusnote izostavljene).

¹⁹³ Prvostepena presuda, par. 62.

B. Zaključak

100. Žalbeno veće, stoga, obija žalbene podosnove 6.1, 6.2 i od 6.4 do 6.6.

VIII. REALNA OPASNOST PO SPROVOĐENJE PRAVDE – OSNOV 7

101. Pretresno veće je smatralo da je Hartmannova, time što je objavila poverljive informacije, realno mogla da omete Međunarodni sud u vršenju njegove nadležnosti da krivično goni i kažnjava teška kršenja humanitarnog prava.¹⁹⁴ S tim u vezi, Pretresno veće je primetilo da se obelodanjivanjem zaštićenih informacija kojim se krši neki sudski nalog podriva poverenje u sposobnost Međunarodnog suda da garantuje poverljivost određenih informacija i može ugroziti stepen saradnje koja je od presudnog značaja za sprovođenje međunarodne krivične pravde.¹⁹⁵

A. Podosnovi 7.1, 7.2 i 7.4–7.9

1. Argumenti strana

102. Hartmannova u okviru **podosnova 7.1** iznosi argument da je Pretresno veće, zbog toga što je konstatovalo da se njeni argumenti u vezi s opasnošću kojoj njeni postupci izlažu sprovođenje pravde odnose na obeležja dela nepoštovanja suda, a ne na preliminarno pravno pitanje nadležnosti,¹⁹⁶ napravilo grešku u primeni prava i u utvrđivanju činjeničnog stanja.¹⁹⁷ *Amicus curiae* tužilac odgovara da su pravni zaključci do kojih je došlo Pretresno veće u skladu s presedanom koji je postavilo Žalbeno veće i s opštim pravnim načelima.¹⁹⁸

103. U okviru **podosnova 7.2**, Hartmannova tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što je postavilo standard koji nema uporište u međunarodnom pravu.¹⁹⁹ Ona tvrdi da uslov postojanja "realne opasnosti" čini deo *actus reus* dela iz pravila 77(A)(ii) Pravilnika i da to što je Pretresno veće propustilo da to potvrdi predstavlja grešku u primeni prava.²⁰⁰ Ona takođe tvrdi da zaključak Pretresnog veća da ponašanje koje može dovesti do manje predusretljive saradnje država nužno predstavlja ometanje sprovođenja pravde nema uporište u međunarodnom pravu.²⁰¹ Hartmannova dalje iznosi argument da je Žalbeno veće u predmetu *Nobilo* izjavilo da samo ponašanje "koje pridonosi" ometanju, nanošenju štete ili zloupotrebi sprovođenja

¹⁹⁴ Prvostepena presuda, par. 74.

¹⁹⁵ Prvostepena presuda, par. 80.

¹⁹⁶ Prvostepena presuda, par. 27.

¹⁹⁷ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 74.

¹⁹⁸ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 62.

¹⁹⁹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 75.

²⁰⁰ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 75.

²⁰¹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 75.

pravde ispunjava traženi standard. Stoga bi samo stvarna i bitna opasnost, a ne nekakva potencijalna, bila dovoljan osnov za osuđujuću presudu za nepoštovanje suda i Pretresno veće je napravilo grešku zbog toga što predmet *Nobile* nije uzelo u obzir kao presedan.²⁰² *Amicus curiae* tužilac odgovara da su zaključci Pretresnog veća u skladu s odlukama Žalbenog veća.²⁰³

104. U vezi s **podnosnom 7.4**, Pretresno veće je konstatovalo da je Hartmannova realno mogla da omete Međunarodni sud u vršenju nadležnosti da krivično goni i kažnjava teška kršenja humanitarnog prava zbog toga što se obelodanjivanjem zaštićenih informacija podriiva međunarodno poverenje u Međunarodni sud i može ugroziti stepen saradnje država.²⁰⁴ Hartmannova tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku zato što nema dokaza ni o kakvom ugrožavanju te vrste.²⁰⁵ Ona iznosi argument da se, suprotno tome, iz spisa predmeta vidi da takva opasnost uopšte nije postojala i da je, nakon što je objavila svoje publikacije, stepen saradnje podnosioca zahteva s Međunarodnim sudom povećan, a ne smanjen.²⁰⁶ Isto tako, u okviru **podnosna 7.7**, Hartmannova tvrdi da zaključak Pretresnog veća da bi pretpostavljena opasnost od smanjenja stepena saradnje država nužno značila ometanje sprovođenja pravde predstavlja grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja i grešku u primeni prava.²⁰⁷ Ona tvrdi da nema dokaza u prilog takvom zaključku i da postoje jasni i neosporni dokazi o suprotnom.²⁰⁸

105. *Amicus curiae* tužilac odgovara da je zaključak Pretresnog veća u ovom slučaju zasnovan na neosporenim i nepobijanim *viva voce* iskazima i dokumentarnim dokazima koji su mu predloženi.²⁰⁹ *Amicus curiae* tužilac tvrdi da nepoštovanje naloga nekog veća samo po sebi predstavlja ometanje sprovođenja pravde i da nije potreban nikakav dalji dokaz o šteti ili opasnosti. U prilog toj tvrdnji, *amicus curiae* tužilac upućuje na Drugostepenu presudu u predmetu *Jović* i tvrdi da ta presuda nudi definitivno rešenje u vezi s ovim žalbenim osnovom.²¹⁰ *Amicus curiae* tužilac tvrdi da do odstupanja od presumpcije javnog suđenja dolazi zbog toga što veće odluči da je takvo odstupanje neophodno u svrhu propisnog sprovođenja pravde i da svako ko obelodanjuje takve informacije osujećuje nameravani cilj takve odluke i može biti proglašen krivim za nepoštovanje suda.²¹¹

²⁰² Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 75.

²⁰³ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 64.

²⁰⁴ Prvostepena presuda, par. 74, 80.

²⁰⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 77.

²⁰⁶ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 77.

²⁰⁷ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 80.

²⁰⁸ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 80.

²⁰⁹ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 63. V. takođe Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 67.

²¹⁰ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 64.

²¹¹ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 65.

106. Hartmannova u svojoj replici iznosi argument da u predmetu *Jović* nije dato definitivno rešenje, da je zaključak Žalbenog veća iz tog predmeta ograničen na pobijanje Jovićevog argumenta da je potreban dokaz o stvarnoj šteti, kao i da u predmetu *Jović* nije sugerisano da bi bilo kakva vrsta ometanja, koliko god minorna, bila dovoljna na osnovu pravila 77(A)(ii) Pravilnika.²¹² Pored toga, ona nastoji da ukaže na razliku u odnosu na predmet *Jović* na osnovu toga što se taj predmet odnosio na obelodanjivanje materijala vezanog za postupak koji je bio u toku i na zaštitu identiteta svedoka, što su dva faktora koja su umnogome povećala opasnost od ometanja sprovođenja pravde.²¹³ Umesto toga, ona se pozvala na predmete *Nobilo* i *Vujin*, u kojima je, kako tvrdi, Žalbeno veće izjavilo da samo ponašanje koje pridonosi ometanju, nanošenju štete ili zloupotrebi sprovođenja pravde ispunjava traženi standard.²¹⁴

2. Diskusija

107. Hartmannova greši kada iznosi argument da, "[i]ako tužilac ne mora da dokaže *stvarno* ometanje sprovođenja pravde, ipak se mora dokazati da je sporno ponašanje dovelo do realne opasnosti po sprovođenje pravde".²¹⁵ Kada dođe do kršenja nekog sudskog naloga, Pretresno veće ne mora da ocenjuje da li je došlo do bilo kakvog stvarnog ometanja ili da li postoji stvarna opasnost po sprovođenje pravde zato što takvo kršenje samo po sebi predstavlja ometanje sprovođenja pravde. Žalbeno veće u predmetu *Jović* smatralo je da se "[i]z teksta pravila 77 vidi da kršenje sudskog naloga kao takvog predstavlja ometanje sprovođenja pravde od strane Međunarodnog suda".²¹⁶ Stoga, "[n]ikakvi drugi dokazi o ometanju Međunarodnog suda u sprovođenju pravde nisu potrebni".²¹⁷

108. Iz gorenavednog takođe sledi da pitanje postojanja stvarne opasnosti po sprovođenje pravde nije pitanje nadležnosti. Stoga je Žalbeno veće mišljenja da Pretresno veće nije pogrešilo kada je odbilo da to pitanje na suđenju tretira kao takvo.

109. Stoga se, iz tih razloga, podosnovi 7.1, 7.2, 7.4 i 7.7 odbijaju.²¹⁸

²¹² Konačna replika Hartmannove, par. 22.

²¹³ Konačna replika Hartmannove, par. 22.

²¹⁴ Konačna replika Hartmannove, par. 22.

²¹⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 73.

²¹⁶ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jović*, par. 30, gde se citira Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 44.

²¹⁷ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jović*, par. 30; v. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Nshogoza*, par. 56; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Šešelji*, par. 20.

²¹⁸ U Žalbenom podnesku ne postoji **podosnov 7.5**. Žalbeno veće bez razmatranja odbija **podosnov 7.6** zbog toga što se on podudara s podosnovima 7.4 i 7.7, koji su neutemeljeni. Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 79. **Podosnov 7.8** odnosi se na tvrdnju žalilaca da joj je protivpravno uskraćena sloboda izražavanja. Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 81. Stoga su argumenti koje je žalilac s tim u vezi iznela rešeni u žalbenom osnovu 2. Žalilac u **podosnovu 7.9** iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku zbog toga što je "dvostruko zaračunalo"

B. Podosnov 7.3

110. Hartmannova u okviru **podosnova 7.3** iznosi tvrdnju da ne postoji opšte načelo koje dopušta Međunarodnom sudu da krivično goni neko lice zbog obelodanjivanja činjenica koje se odnose na neki sudski postupak *nakon* što je taj postupak okončan ili završen, osim, možda, u slučaju kad se radi o zaštiti žrtava i svedoka na osnovu člana 22 Statuta.²¹⁹ Budući da je postupak u predmetu *Milošević* okončan 14. marta 2006. godine, pre nego što su objavljeni sporna Knjiga i Članak, Hartmannova tvrdi da to što je Međunarodni sud na njeno ponašanje primenio nadležnost na osnovu pravila 77 predstavlja prekoračenje nadležnosti i grešku u primeni prava.²²⁰

111. *Amicus curiae* tužilac navodi da se, suprotno tvrdnjama Hartmannove, krivično gonjenje zbog nepoštovanja suda pokreće i nakon okončanja postupka.²²¹ *Amicus curiae* tužilac iznosi argument da, u slučajevima kada razlozi za neko ograničenje postoje i nakon završetka postupka, onda postoji i rizik da će lice koje ga prekrši biti krivično gonjeno zbog nepoštovanja suda.²²²

112. Hartmannova u svojoj replici tvrdi da *amicus curiae* tužilac i Pretresno veće nisu izložili pravni osnov koji bi dopustio krivično gonjenje zbog nepoštovanja suda nakon završetka sudskog postupka, niti su dokazali da postoji neko opšte načelo koje bi imalo takav učinak.²²³

113. Žalbeno veće smatra da je uobičajeno obeležje naloga o zaštitnim merama da oni ostaju na snazi i nakon što se okonča sudski postupak. Hartmannova u svom Konačnom žalbenom podnesku to i priznaje, premda samo kad je u pitanju zaštita "žrtava/svedoka na osnovu člana 22 Statuta".²²⁴ Nadležno veće je ona instanca koja donosi odluku o tome da zaštitne mere više nisu na snazi, a ne Hartmannova. Žalbeno veće je ranije već zauzelo stav da "nalog ostaje na snazi sve dok sudsko vijeće ne odluči drukčije".²²⁵

114. S tim u skladu, podosnov 7.3 se odbija.

pretpostavljenju "realnu opasnost" kao otežavajući faktor. Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 82. Ovaj podosnov predstavlja nerazrađen argument i stoga se odbija bez razmatranja.

²¹⁹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 76. Član 22 Statuta Međunarodnog suda za bivšu Jugoslaviju glasi: "Međunarodni sud u svojim pravilima o postupku i dokazima osigurava zaštitu žrtava i svedoka. Zaštitne mere obuhvataju, pored ostalog, vođenje postupka *in camera* i zaštitu identiteta žrtava."

²²⁰ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 76.

²²¹ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 66.

²²² Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 66.

²²³ Konačna replika Hartmannove, par. 23.

²²⁴ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 76.

²²⁵ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jović*, par. 30; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Marijačić i Rebić*, par. 45.

C. Zaključak

115. Žalbeno veće, stoga, odbija žalbeni osnov 7 u celini.

IX. *MENS REA* – OSNOV 8

116. Odbrana je na suđenju iznela tvrdnju da je *amicus curiae* tužilac, pored obeležja znanja ili hotimičnog zanemarivanja kao sastavnog dela *mens rea*, morao da dokaže da je Hartmannova delovala s konkretnom namerom da omete sprovođenje pravde. Budući da takvu nameru nije posedovala, odbrana tvrdi da tražena *mens rea* nije dokazana.²²⁶ Pretresno veće je u vezi s ovim pitanjem smatralo da tumačenje odbrane, prema kojem definicija *mens rea* za ponašanje koje potpada pod pravilo 77(A)(ii) Pravilnika obuhvata dodatno obeležje "konkretne namere da se omete sprovođenje pravde", predstavlja pogrešnu kvalifikaciju prava.²²⁷

117. Pored toga, Pretresno veće je smatralo da se van razumne sumnje uverilo da je Hartmannova u vreme kad je objavila Knjigu i Članak znala da svojim obelodanjivanjem krši nalog Međunarodnog suda. Stoga je smatralo da je *amicus curiae* tužilac dokazao *mens rea* za obe tačke iz Naloga umesto optužnice.²²⁸

A. Podosnovi 8.1–8.5

1. Argumenti strana

118. Hartmannova iznosi argument da je Pretresno veće pogrešilo zbog toga što je smatralo da pravilo 77(A)(ii) Pravilnika i pravila međunarodnog prava ne zahtevaju dokaz o nameri da se omete sprovođenje pravde i zbog toga što je "sugerisalo" da je kod svakog svesnog kršenja nekog naloga ispunjen uslov *mens rea*.²²⁹ Hartmannova tvrdi da, shodno pravilu 77(A)(ii) Pravilnika, mora da postoji dokaz o konkretnoj nameri da se omete sprovođenje pravde.²³⁰

119. Hartmannova iznosi argument da se Pretresno veće pozvalo na predmete *Beqaj* i *Maglov*, ali da ih je zatim odbacilo, što je bilo pogrešno.²³¹ Hartmannova primećuje da u predmetima *Jović* i *Marijačić i Rebić*, na koje je Pretresno veće uputilo, nisu pokretana pitanja u vezi s potrebom

²²⁶ Prvostepena presuda, par. 52.

²²⁷ Prvostepena presuda, par. 55.

²²⁸ Prvostepena presuda, par. 62.

²²⁹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 83.

²³⁰ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 83.

²³¹ V. Prvostepena presuda u predmetu *Beqaj*; *Tužilac protiv Radoslava Brđanina u vezi s navodima protiv Milke Maglov*, predmet br. IT-99-36-R77, Odluka po prijedlogu za donošenje oslobađajuće presude na osnovu pravila 98bis, 19. mart 2004. godine.

postojanja namere da se omete sprovođenje pravde. Zapravo, tu su se zaključci odnosili na sugestiju da se, kao deo *actus reus*, mora dokazati šteta ili stvarna opasnost po sprovođenje pravde.²³²

120. Hartmannova tvrdi da je Pretresno veće propustilo da uzme u obzir predmet *Nobilo*²³³ i da je, umesto toga, napravilo grešku u primeni prava ili u utvrđivanju činjeničnog stanja oslonivši se na predmet *Bulatović*, koji nije potpadao pod pravilo 77(A)(ii) Pravilnika, već pod pravilo 77(A)(i) Pravilnika. Hartmannova takođe tvrdi da je Pretresno veće pretpostavilo, a da pritom nije proverilo i utvrdilo, da je ista *mens rea* primenjiva na ove različite vidove nepoštovanja suda. Hartmannova primećuje da se predmet *Bulatović*, za razliku od tekućeg predmeta, odnosio na nepoštovanje suda koje je počinjeno u sudnici i da je u većini *common law* pravosudnih sistema uobičajeno da su zahtevi u vezi s *mens rea* kod nepoštovanja suda počinjenog "izvan sudnice" drugačiji nego kod nepoštovanja suda počinjenog "u sudnici".²³⁴ Hartmannova iznosi argument da je Žalbeno veće u predmetu *Nobilo* smatralo da optuženi na osnovu pravila 77 Pravilnika može biti osuđen za nepoštovanje suda počinjeno izvan sudnice samo ako se dokaže da je postupao "s konkretnom namerom da poništi efekat [naloga o poverljivosti]". Međutim, Hartmannova tvrdi da Pretresno veće u tekućem predmetu nije uzelo u obzir ovaj obavezujući presedan, koji odražava jedno opšte načelo međunarodnog prava. Hartmannova navodi da se Pretresno veće u predmetu *Maglov* pozvalo na mnoge pravne izvore koji potkrepljuju postojanje tog zahteva, kao i da postoje još mnogi drugi pravni izvori.²³⁵

121. Hartmannova u svom zaključku iznosi tvrdnju da se na osnovu pravila međunarodnog prava jednostavno ne može dokazati postojanje opšteg načela kojim se ponašanje inkriminiše uprkos nepostojanju konkretne namere da se omete sprovođenje pravde.²³⁶

122. *Amicus curiae* tužilac odgovara da je Pretresno veće svojim činjeničnim zaključcima definitivno rešilo to pitanje i da je argument koji je iznela Hartmannova, u stvari, diskusija o tome kakve bi, po njenom mišljenju, zakonske odredbe trebale da budu, a ne kakve, zapravo, jesu. Kako navodi *amicus curiae* tužilac, pravni zaključci Pretresnog veća su ispravni i u potpunosti dosledni praksi Žalbenog veća, koja je potkrepljena i praksom nacionalnih sudova.²³⁷ *Amicus curiae* tužilac

²³² Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 83.

²³³ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 84.

²³⁴ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 83. V. takođe *Tužilac protiv Slobodana Miloševića*, predmet br. IT-02-54-A-R77.4, Odluka po interlokutornoj žalbi u postupku protiv Koste Bulatovića zbog nepoštovanja Međunarodnog suda, 29. avgust 2005. godine, par. 4-6.

²³⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 84.

²³⁶ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 84.

²³⁷ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 69.

konkretno tvrdi da je Žalbeno veće svojim stavom u predmetu *Jović* definitivno rešilo ovaj žalbeni osnov.²³⁸

123. *Amicus curiae* tužilac iznosi argument da je Žalbeno veće merodavno rešilo pitanje da li je nužno da se dokaže konkretna namera, pored ostalih, i u predmetu *Marijačić Rebić*.²³⁹ *Amicus curiae* tužilac zatim iznosi svoje neslaganje s načinom na koji je Hartmannova protumačila predmet *Nobilo*, tvrdeći da je Žalbeno veće u tom predmetu napomenulo da je krivično delo nepoštovanja suda raznovrsno i da podrazumeva širok dijapazon različitih tipova ponašanja i stanja svesti. *Amicus curiae* tužilac takođe tvrdi da je Žalbeno veće, u pasusu u predmetu *Nobilo* na koji upućuje Hartmannova, samo izložilo primere ponašanja koje predstavlja nepoštovanje suda. *Amicus curiae* tužilac takođe tvrdi da se taj pasus iz predmeta *Nobilo*, u kom se ispituje konkretna namera, odnosi na objavljivanje identiteta svedoka i da se, stoga, ne može primeniti na tekući žalbeni postupak.²⁴⁰

124. *Amicus curiae* tužilac u svom zaključku iznosi tvrdnju da Hartmannova nije uspeła da pokaže da ovaj žalbeni osnov ispunjava standard za preispitivanje i tvrdi da bi, stoga, sve pripadajuće podosnove trebalo odbiti.²⁴¹

125. Hartmannova u Replici izražava svoje neslaganje s načinom na koji je *amicus curiae* tužilac protumačio predmet *Nobilo* i iznosi argument da taj predmet "očigledno/eksplicitno potkrepljuje" njen stav da je neophodno dokazati da je postojala konkretna namera.²⁴² Hartmannova primećuje da su druga veća kasnije upućivala na predmet *Nobilo* kao na pravni izvor za ovaj uslov postojanja konkretne namere u vezi s pravilom 77(A)(ii) Pravilnika.²⁴³ Hartmannova takođe tvrdi da ni *amicus curiae* tužilac ni Pretresno veće nisu dokazali da postoji opšte načelo prema kojem se na osnovu pravila 77(A)(ii) Pravilnika ponašanje može inkriminisati bez dokaza o konkretnoj nameri i da, u odsustvu takvog opšteg načela, osuđujuća presuda predstavlja kršenje načela legalnosti.²⁴⁴

²³⁸ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 77.

²³⁹ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 74.

²⁴⁰ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 75. *Amicus curiae* tužilac takođe upućuje na jedan predmet iz Australije. Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 76. Žalilac u svom Konačnom žalbenom podnesku osporava način na koji je *amicus curiae* tužilac protumačio ovaj predmet i pokušava da ga pobije primerima iz "engleskog prava" i predmetima iz drugih nacionalnih pravosudnih sistema. Konačna replika Hartmannove, par. 25. Žalbeno veće smatra da za donošenje definitivnog rešenja ovog pitanja nije potrebno analizirati te neobavezujuće pravne izvore.

²⁴¹ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 78.

²⁴² Konačna replika Hartmannove, par. 24.

²⁴³ Konačna replika Hartmannove, par. 24.

²⁴⁴ Konačna replika Hartmannove, par. 25.

2. Diskusija

126. Kao preliminarno pitanje, Žalbeno veće ima u vidu da Hartmannova u Replici optužuje *amicus curiae* tužioca da je u svoj ponovno podneti Odgovor nedopustivo dodao jedan argument.²⁴⁵ Žalbeno veće podseća da su prva dva žalbena podneska Hartmannove odbijena jer nisu bila u skladu s relevantnim uslovima.²⁴⁶ Odbivši njen drugi podnesak, Žalbeno veće je primetilo da se "žalilac ne može žaliti na razlike u argumentaciji u ponovo podnetom podnesku respondenta *amicus curiae* tužioca" zato što je "podnesak *amicus curiae* tužioca sada morao da bude prilagođen sadašnjim argumentima žalioaca, a ne argumentima koje je ranije iznela i koji više nisu relevantni za ovaj žalbeni postupak".²⁴⁷ Stoga je ova pritužba Hartmannove već odbačena.²⁴⁸

127. Žalbeno veće podseća da je u praksi ustaljeno da "je tražena *mens rea* za kršenje pravila 77(A)(ii) Pravilnika znanje o tome da se dotičnim obelodanjivanjem krši neki nalog veća. To znanje može biti dokazano dokazima koji nisu izjava optuženog u kojoj je izražena konkretna namera".²⁴⁹ U onoj meri u kojoj tvrdi da je u Drugostepenoj presudi u predmetu *Nobilo* postavljen drugačiji standard,²⁵⁰ Hartmannova greši; Žalbeno veće je u svojim kasnijim presudama ispravilo svaku nepreciznost u svojoj analizi *mens rea* koja je potrebna za donošenje osuđujuće presude za nepoštovanje suda.²⁵¹

128. Pretresno veće je izložilo *mens rea* koja je potrebna za donošenje osuđujuće presude za nepoštovanje suda na osnovu pravila 77(A)(ii) Pravilnika, kako sledi:

Mens rea potrebna [...] jeste svest o tome da se obelodanjivanjem određene informacije krši neki nalog veća. Načelno uzev, dovoljno je pokazati da je delo koje predstavlja kršenje bilo hotimično, a ne slučajno. Zaključak o tome može se izvesti iz indicija. Ukoliko se ustanovi da je optuženi imao saznanja o postojanju sudskog naloga, gotovo će nužno uslediti zaključak da je on nameravao da prekrši nalog. Hotimično zanemarivanje činjenice da nalog postoji ili bezobzirni nemar za posledice radnje kojom se nalog krši mogu da zadovolje kriterijum subjektivnog obeležja. Puki nehat, koji se sastoji u propustu da se proverí da li je neki nalog donesen, nije dovoljan.²⁵²

²⁴⁵ Konačna replika Hartmannove, par. 24.

²⁴⁶ Odluka po daljim zahtevima za odbijanje, par. 16; Odluka po zahtevima za odbijanje i molbama za prekoračenje dozvoljenog broja reči, 6. novembar 2009. godine, par. 27.

²⁴⁷ Odluka po daljim zahtevima za odbijanje, par. 13.

²⁴⁸ Odluka po daljim zahtevima za odbijanje, par. 15 ("Žalbeno veće je zabrinuto zbog načina na koji se odvija ovaj žalbeni postupak i zbog pristupa koji primenjuju žalilac i njen branilac. Iako mu je Žalbeno veće izdalo jasan nalog da podnese žalbeni podnesak koji će biti u skladu s relevantnim pravilima i uputstvima, branilac to nije učinio i nastavlja da postupa na način zbog kojeg je neophodno da po treći put podnese žalbeni podnesak. To je za žaljenje i Žalbeno veće apeluje na žalioaca da se postara da postupa u potpunosti u skladu s nalogom Žalbenog veća.").

²⁴⁹ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Šešelj*, par. 26 (interne fusnote izostavljene). V. takođe Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jović*, par. 27.

²⁵⁰ V. Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 84. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Nobilo*, par. 40-41.

²⁵¹ V., na primer, Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Šešelj*, par. 26; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jović*, par. 27. V. takođe Drugostepena presuda u predmetu *Nobilo*, par. 40, 41, 53 i 54.

²⁵² Prvostepena presuda, par. 22 (interne fusnote izostavljene).

Žalbeno veće smatra da je ova analiza *mens rea* koja je potrebna za donošenje osuđujuće presude za nepoštovanje suda, a koju je izvršilo Pretresno veće, u skladu s presedanom Žalbenog veća. Pretresno veće je ispravno konstatovalo da ovaj presedan ne zahteva od tužilaštva da dokaže konkretnu nameru da se omete sprovođenje pravde kako bi osiguralo osuđujuću presudu na osnovu pravila 77(A)(ii) Pravilnika.

3. Zaključak

129. Ovi žalbeni podosnovi se, stoga, odbijaju.²⁵³

B. Podosnovi 1.9–1.10, 6.3 i 8.6–8.8

1. Argumenti strana

130. Hartmannova primećuje da je Pretresno veće sugerisalo da je najuverljiviji dokaz o njenoj *mens rea* to što je znala da su dve odluke Žalbenog veća poverljive. Kako tvrdi Hartmannova u okviru **podosnova 8.6**, Pretresno veće je napravilo grešku u primeni prava ili u utvrđivanju činjeničnog stanja i/ili zloupotrebilo svoja diskreciona ovlašćenja kada je došlo do tih zaključaka. Ona navodi da je znala da te odluke Žalbenog veća postoje i da joj je bilo poznato da su one prvobitno bile zavedene kao poverljive zbog toga što su te činjenice javnosti obelodanili Međunarodni sud i podnosilac zahteva, kao i sredstva javnog informisanja. Ona, stoga, iznosi argument da je Pretresno veće izjednačilo svest o toj činjenici sa svešću o tome da su činjenice obelodanjene u Knjizi i Članku u vreme njihovog objavljivanja i dalje imale poverljiv status.²⁵⁴ Pored toga, u **podosnovu 8.7** iznosi se argument da je Pretresno veće napravilo grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što, uprkos postojanju suprotnih dokaza, nije identifikovalo nijedan dokaz da je ona hotimično obelodanila informacije za koje je znala da ih treba tretirati kao poverljive. Hartmannova navodi da su, po njenom verovanju i razumevanju, sve činjenice o kojim je diskutovala bile u javnom domenu i da su se, kao takve, mogle obelodaniti.²⁵⁵ Alternativno, Hartmannova u okviru **podosnova 8.8** tvrdi da je Pretresno veće pripisalo nesrazmernu težinu tome što je znala da su odluke Žalbenog veća prvobitno zavedene kao

²⁵³ Žalilac u okviru **podosnova 8.2, 8.4 i 8.5** iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što od *amicus curiae* tužioca nije zahtevalo da dokaže ispravan element *mens rea*. Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 85-87; v. takođe Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 70-73. Žalbeno veće primećuje da ne postoji žalbeni **podosnov 8.3**. Žalbeno veće podseća na svoj zaključak u vezi s podosnovom 8.1, da je Pretresno veće ispravno identifikovalo *mens rea* krivičnog dela. S obzirom da argumenti koje je žalilac izneo u ovim žalbenim podosnovama imaju polaznu tačku u tvrdnji da je Pretresno veće primenilo pogrešno obeležje *mens rea*, uopšte nije potrebno da Žalbeno veće dalje razmatra te argumente.

²⁵⁴ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 88.

poverljive i da nije uzelo u obzir sve dokaze koji pobijaju zaključak o svesnom ili hotimičnom obelodanjivanju poverljivih činjenica. Pretresno veće je, stoga, tvrdi Hartmannova, zloupotrebilo svoja diskreciona ovlašćenja i/ili napravilo grešku utvrđivanju činjeničnog stanja.²⁵⁶

2. Diskusija

131. Žalbeno veće smatra da je Pretresno veće prilikom donošenja svojih zaključaka o stanju svesti Hartmannove uzelo u obzir dokaze da je ona u Knjizi obelodanila informacije za koje je u istoj Knjizi jasno navela da su sadržane u poverljivim odlukama Žalbenog veća.²⁵⁷ Pretresno veće je takođe uzelo u obzir dokaze da je Hartmannova Članak, koji sadrži poverljive informacije, objavila *nakon* što joj je sekretar Suda uputio pismo u kom ju je obavestio da je zabrinut zbog obelodanjivanja poverljivih informacija i da se razmatra pokretanje "administrativnih ili zakonskih mera".²⁵⁸ Žalbeno veće smatra da je Pretresno veće postupilo razumno kad je na osnovu ovih dokaza zaključilo da je Hartmannova u vreme kad je objavila Knjigu i Članak posedovala saznanja da tim svojim obelodanjivanjem krši nalog sudskog veća.²⁵⁹

132. U vezi s argumentom Hartmannove da postoje dokazi koji pobijaju zaključak o svesnom i hotimičnom obelodanjivanju poverljivih činjenica, Hartmannova upućuje na delove razgovora koji je s njom vođen 9. juna 2008. godine u svojstvu osumnjičene, u kom je izjavila da je javnost bila upoznata s postojanjem dveju odluka Žalbenog veća, ali da nije bila upoznata s njihovim sadržajem²⁶⁰ i da je time što je informacije iz tih odluka uvrstila u Knjigu nameravala da "upotpuni informacije koje su već bile u javnom domenu".²⁶¹ Žalbeno veće je pregledalo ovaj dokaz i smatra da on ne pobija zaključke Pretresnog veća. On, isto tako, ne pokazuje da je Hartmannova delovala s ubeđenjem da su bilo Međunarodni sud bilo podnosilac zahteva ukinuli poverljivi status informacija iz dveju odluka Žalbenog veća.

²⁵⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 89.

²⁵⁶ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 90.

²⁵⁷ Prvostepena presuda, par. 58.

²⁵⁸ Prvostepena presuda, par. 59-61.

²⁵⁹ Prvostepena presuda, par. 62.

²⁶⁰ Dokazni predmet P2.1, 1004-2, str. 6 (na koji se upućuje u fusnoti 135 Konačnog žalbenog podneska Hartmannove). V. takođe dokazni predmet P1.1, 1002-1, str. 4 (gde žalilac navodi da su "mnoge od" informacija koje je obelodanila godinama bile u javnom domenu, a da to nije izazvalo nikakve reakcije Međunarodnog suda) (na koji se upućuje u fusnoti 135 Konačnog žalbenog podneska Hartmannove). Žalilac u fusnoti 135 Konačnog žalbenog podneska takođe upućuje na iskaze svedoka Yorrica Kermarrec, Louisa Joineta i Nataše Kandić, ali Žalbeno veće je mišljenja da njihovi iskazi ne podrivaju činjenicu da je Pretresno veće donelo razumne zaključke.

²⁶¹ Dokazni predmet P2.1, 1003-2, str. 5 (na koji se upućuje u fusnoti 135 Konačnog žalbenog podneska Hartmannove). V. takođe dokazni predmet P2.1, 1002-2, str. 6, 1003-2, str. 3-4, 8-11 (na koji se upućuje u fusnoti 136 Konačnog žalbenog podneska Hartmannove).

133. Ti žalbeni podosnovi se, stoga, odbijaju.²⁶²

C. Zaključak

134. Žalbeno veće, stoga, odbija žalbeni osnov 8 u celini, kao i podosnove 1.9, 1.10 i 6.3.

X. PISMO SEKRETARA – OSNOV 9

135. Prilikom utvrđivanja *mens rea* Hartmannove, Pretresno veće se oslonilo na pismo sekretara Suda, poslato 19. oktobra 2008. godine, u kom stoji da se u Knjizi, po svemu sudeći, pominju zvanične informacije i dokumenta Međunarodnog suda koji nisu javnog karaktera i s kojim je ona bila upoznata u kontekstu svojih službenih dužnosti dok je bila zaposlena na Međunarodnom sudu od 13. oktobra 2000. do 12. oktobra 2006. godine. Odbrana je na suđenju iznela tvrdnju da ništa u pismu koje je poslao sekretar Suda ne upućuje na to da je ona u Knjizi prekršila poverljivost sudskog naloga i da se u tom pismu ne pominju pravilo 77 Pravilnika ni odluke Žalbenog veća.

136. Pretresno veće je smatralo da je Hartmannovoj, čak i bez izričitog pominjanja odluka Žalbenog veća ili pravila 77 Pravilnika, u pismu sekretara formalno stavljeno na znanje da je Sekretarijat zabrinut zbog obelodanjivanja poverljivih informacija. Pretresno veće je takođe konstatovalo da činjenica da je Hartmannova, nakon što je primila pismo sekretara, u Članku objavila u suštini iste informacije, predstavlja čvrstu indiciju njenog stanja svesti.

137. Hartmannova u okviru **podosnova 9.1** navodi da je Pretresno veće, time što je *amicus curiae* tužiocu dopustilo da ponudi pismo sekretara na uvrštavanje u spis i da se zatim pozove na njega, prekršilo njena temeljna prava, pravila međunarodnog prava i pravila 89(D) i 95 Pravilnika.²⁶³ *Amicus curiae* tužilac tvrdi da je Hartmannova: (a) primila kopiju pisma sekretara 19. oktobra 2007. godine ili oko tog datuma; (b) shodno tome, bila upoznata s njegovim sadržajem 20 meseci pre početka suđenja; i (c) najmanje osam meseci pre datuma početka suđenja bila obavještena o nameri *amicus curiae* tužioca da na suđenju koristi pismo kao dokaz.²⁶⁴ Hartmannova

²⁶² Žalilac u okviru **podosnova 6.3** iznosi argument da je Pretresno veće, ukoliko je zaključilo da je žalilac delovala na način koji predstavlja nešto više od nemara, pogrešilo i zloupotrebilo svoja ovlašćenja. Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 69. Iz razloga izloženih u ovom odeljku, Žalbeno veće odbija ovaj žalbeni podosnov. U **podosnovu 1.9** (Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 6) ponavljaju se argumenti koji su izloženi u ovom odeljku, pa se, stoga taj podosnov odbija. Hartmannova u okviru **podosnova 1.10** (Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 7) iznosi argument da nije propisno optužena u pogledu zahteva *mens rea* vezanog za to da je znala da njena Knjiga sadrži poverljive informacije. S obzirom na paragraf 4 Dodatka uz Nalog umesto optužnice, u kom se navodi da je "u vreme objavljivanja znala da su posredi informacije poverljivog karaktera, da je za odluke iz kojih te informacije potiču naloženo da se zavedu kao poverljive i da njihovim obelodanjivanjem javnosti otkriva poverljive informacije", Žalbeno veće je mišljenja da je Hartmannova propisno obavještena o tome da je optužena za otkrivanje poverljivih informacija. Dodatak uz Nalog umesto optužnice, par. 4. Stoga se podosnovi 1.9 i 1.10 odbijaju.

²⁶³ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 91.

²⁶⁴ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 79-81.

u svojoj replici osporava tvrdnju respondenta da je bila svesna namere *amicus curiae* tužioca da na suđenju koristi pismo sekretara kao dokaz i ponavlja da su njena prava prekršena.²⁶⁵

138. Hartmannova u okviru **podnosova 9.2** tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što je navelo da pismo sekretara Suda pokazuje da je bila upoznata s činjenicom da su informacije na koje se odnose optužbe koje su joj na kraju stavljene na teret još uvek imale poverljiv status.²⁶⁶ *Amicus curiae* tužilac odgovara da pismo sekretara "ima znatnu dokaznu vrednost" u pogledu *mens rea* Hartmannove.²⁶⁷

139. Žalbeno veće podseća da strane u žalbenom postupku moraju da ograniče svoje argumente na greške u primeni prava koje obesnažuju presudu pretresnog veća i na greške u utvrđivanju činjeničnog stanja koje dovode do neostvarenja pravde u smislu člana 25 Statuta.²⁶⁸ Navod o grešci u primeni prava koji nema izgleda da dovede do promene ishoda presude može biti odbačen po tom osnovu.²⁶⁹ Žalbeno veće će odluku pretresnog veća poništiti samo ako je napravljena greška u utvrđivanju činjeničnog stanja koja je dovela do neostvarenja pravde.²⁷⁰

140. Žalbeno veće primećuje da je Pretresno veće konstatovalo da priznanja u vezi s poverljivošću odluka Žalbenog veća, koja je Hartmannova navela u svojim publikacijama, predstavljaju najuverljivije dokaze o njenoj *mens rea*.²⁷¹ Žalbeno veće, stoga, smatra da nikakva moguća greška u vezi s pismom sekretara Suda ne bi promenila ishod presude ni dovela do neostvarenja pravde.

141. Žalbeno veće, stoga, odbija žalbeni osnov 9 u celini.

XI. ČINJENIČNA ZABLUDA I PRAVNA ZABLUDA – OSNOV 10

142. Hartmannova je na suđenju, kao odbranu u vezi s delima nepoštovanja suda za koja je okrivljena, iznela činjeničnu zabludu i pravnu zabludu. Ona je iznela argument da to što su Međunarodni sud i podnosilac zahteva obelodanili činjenice za čije je obelodanjivanje ona optužena, kao i to što je u sredstvima javnog informisanja pre objavljivanja Knjige i Članka vođena javna diskusija o tome, moglo da je navede na razuman zaključak da te informacije više nemaju

²⁶⁵ Konačna replika Hartmannove, par. 26.

²⁶⁶ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 92.

²⁶⁷ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 82-83.

²⁶⁸ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Šešelj*, par. 9; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jokić*, par. 11.

²⁶⁹ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Šešelj*, par. 10; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jokić*, par. 12.

²⁷⁰ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Šešelj*, par. 11; Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jokić*, par. 13.

poverljiv status.²⁷² Pretresno veće je smatralo da Hartmannova realno nije mogla biti u činjeničnoj zabludi u vezi s poverljivim odlukama Žalbenog veća.²⁷³ U vezi s pravnom zabludom, Pretresno veće je konstatovalo da to što neko pogrešno razume pravo samo po sebi nije opravdanje za to što ga je prekršio.²⁷⁴

143. Hartmannova iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja i u primeni prava zbog toga što je isključilo ili zanemarilo razumnu mogućnost (a) da ona nije bila svesna kažnjive prirode svog ponašanja (ako se ono može smatrati takvim) i (b) da je, zbog činjenične ili pravne greške, verovala ili smatrala da dotične činjenice više nisu imale poverljiv status u vreme kad ih je obelodanila.²⁷⁵

144. *Amicus curiae* tužilac odgovara da bi ovaj žalbeni osnov trebalo odbiti iz dva razloga. Kao prvo, *amicus curiae* tužilac tvrdi da Hartmannova poziva Žalbeno veće da izvede zaključak na osnovu nagađanja i bez potkrepljujućih dokaza. Kao drugo, zaključci na osnovu nagađanja čije donošenje traži Hartmannova suprotni su izričitim zaključcima, do kojih je na osnovu dokaza došlo Pretresno veće, da Hartmannova nije postupala na osnovu pogrešno utvrđenih činjenica i da su, kad je u pitanju pravo, dokazi pokazali da je bila upoznata s pravnim propisima, a ne da ih nije poznavala.²⁷⁶

145. Hartmannova odgovara da se "navod" *amicus curiae* tužioca da nema dokaza u prilog zaključku da je Hartmannova možda postupala na osnovu pogrešnog razumevanja činjenica kosi sa spisom predmeta.²⁷⁷

146. U vezi s odbranom putem navoda o činjeničnoj zabludi, Žalbeno veće primećuje da je Pretresno veće, prilikom donošenja svog zaključka o tom pitanju, podsetilo: (a) da je Hartmannova u Knjizi izričito navela da su odluke Žalbenog veća bile poverljive; (b) da je, kada joj je tokom razgovora koji je s njom obavljen u svojstvu osumnjičene postavljeno pitanje da li joj je to bilo poznato, odgovorila "[r]eklo bi se da imam dobre izvore"; (c) da, uprkos tome što tvrdi da je na osnovu svojih "izvora" znala da su odluke Žalbenog veća poverljive, ipak nije "smatrala da je to potrebno proveriti" s Ujedinjenim nacijama ili Međunarodnim sudom pre objavljivanja Knjige kako

²⁷¹ Prvostepena presuda, par. 58, 62.

²⁷² Prvostepena presuda, par. 63.

²⁷³ Prvostepena presuda, par. 64.

²⁷⁴ Prvostepena presuda, par. 65.

²⁷⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 93.

²⁷⁶ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 85.

²⁷⁷ Konačna replika Hartmannove, par. 27. Žalilac u svojoj replici iznosi argument da se *amicus curiae* tužilac nije usprotivio ovom žalbenom osnovu. Konačna replika Hartmannove, par. 27. Žalbeno veće smatra da *amicus curiae* tužilac, zapravo, suprotno tvrdnji žalioca, jeste odgovorio na taj žalbeni osnov.

bi ustanovila da li postoje eventualni problemi oko obelodanjivanja; i (d) da se ni u Knjizi ni u Članku Hartmannove uopšte ne navode javni izvori u kojim su, kako ona tvrdi, obelodanjene činjenice koje se odnose na odluke Žalbenog veća. Na osnovu gorenavedenog, Žalbeno veće smatra da je Pretresno veće izvršilo analizu dokaza u vezi s odbranom putem navoda o činjeničnoj grešci koju je iznela Hartmannova i da je postupilo razumno kad je odbacilo tu odbranu.

147. U vezi s odbranom putem navoda o pravnoj zabludi, Žalbeno veće podseća na svoj sledeći zaključak iz predmeta *Jović*:

[z]nanje o zakonitosti naloga Raspravnog vijeća nije element *mens rea* nepoštivanja suda; u protivnom bi optuženi mogao izbjeći kazneni progon za nepoštivanje Suda pozivajući se na zabluđu o pravu. [...] To što netko nije znao da objelodanjivanje zaštićenih informacija kojim se krši nalog vijeća nezakonito ne predstavlja valjanu obranu.²⁷⁸

Pretresno veće je precizno identifikovalo ovo načelo, pozvavši se na Prvostepenu presudu po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jović*, i primenilo ga na tekući predmet.²⁷⁹ Pored toga, Pretresno veće je otišlo čak i dalje i identifikovalo dokaze izvedene na suđenju koji su jasno pokazali da je Hartmannova bila upoznata s relevantnim pravnim propisima.²⁸⁰

148. Žalbeno veće, stoga, odbija žalbeni osnov 10 u celini.

XII. PRAVO NA SLOBODNO IZRAŽAVANJE – OSNOV 2²⁸¹

149. Pretresno veće je razmotrilo argumente koje je odbrana na suđenju, uglavnom na osnovu člana 10 Evropske konvencije o ljudskim pravima (dalje u tekstu: EKLJP), iznela u vezi s navodnim kršenjem prava Hartmannove da, kao novinar, slobodno izražava svoje mišljenje.²⁸² Pretresno veće je priznalo pravo Hartmannove na slobodno izražavanje, ali je imalo u vidu ograničenja tog prava u pogledu sudskih postupaka.²⁸³ Pretresno veće je smatralo da je Hartmannova, zbog toga što je otvoreno objavila poverljive informacije, stvorila realnu opasnost od ometanja Međunarodnog suda u vršenju nadležnosti da krivično goni i kažnjava teška kršenja humanitarnog prava.²⁸⁴

²⁷⁸ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jović*, par. 27.

²⁷⁹ Prvostepena presuda, par. 65.

²⁸⁰ Prvostepena presuda, par. 66.

²⁸¹ Žalbeno veće, kao preliminarano pitanje, ima u vidu da je žalilac u svom žalbenom podnesku naznačila da žalbeni osnov 2 sadrži 16 žalbenih podosnova, ali da u svom žalbenom podnesku nije izložila **podosnov 2.13**.

²⁸² Prvostepena presuda, par. 68-74; Savet Evrope, Evropska konvencija za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda, 1. novembar 1998. godine, ETS 155 (dalje u tekstu: EKLJP).

²⁸³ Prvostepena presuda, par. 70.

²⁸⁴ Prvostepena presuda, par. 74.

A. Argumenti strana

150. Hartmannova u okviru **podosnova 2.1** iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što je konstatovalo da je prilikom većanja o tome da li joj treba izreći osuđujuću presudu za nepoštovanje Suda primenilo kriterijum koji je u skladu s praksom Evropskog suda za ljudska prava (dalje u tekstu: ESLJP).²⁸⁵ U okviru **podosnova 2.2**, Hartmannova tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što nije uzelo u obzir da je u međunarodnom pravu čvrsto utemeljena presumpcija neometane javnosti sudskih postupaka i što je, umesto toga, tu presumpciju tretiralo kao jedan od više "jednako važnih" faktora.²⁸⁶ U okviru **podosnova 2.4**, Hartmannova tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava ili u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što nije uzelo u obzir da se u vezi s pitanjima od javnog ili opšteg interesa garantuje veća zaštita slobodi izražavanja.²⁸⁷ U **podosnovu 2.5**, Hartmannova iznosi tvrdnju da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava ili u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što prilikom procenjivanja srazmernosti ometanja i njenog prava na slobodno izražavanje nije uzelo u obzir pravo javnosti da sazna informacije koje je ona obelodanila.²⁸⁸

151. U okviru **podosnova 2.9**, Hartmannova tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava ili u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što nije dokazalo, pa čak ni nastojalo da dokaže, da je ograničavanje njene slobode izražavanja, pa i slobode izražavanja javnosti, u vidu izricanja osuđujuće presude za krivično delo, doista bilo "neophodno".²⁸⁹ U okviru **podosnova 2.10**, ona iznosi argument da je Pretresno veće u Prvostepenoj presudi napravilo grešku u primeni prava ili u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što je pogrešno primenilo uslov srazmernosti prilikom ocenjivanja raznih irelevantnih faktora.²⁹⁰ Hartmannova u okviru **podosnova 2.11** navodi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava ili u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što nije primenilo test srazmernosti prilikom donošenja odluke da li je u datim okolnostima primereno izreći osuđujuću presudu za krivično delo.²⁹¹

152. U okviru **podosnova 2.12**, Hartmannova tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava ili u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što nije ocenilo da činjenice koje su relevantne za utvrđivanje neophodnosti ili srazmernosti ograničavanja njene slobode izražavanja

²⁸⁵ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 15.

²⁸⁶ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 16. Žalilac se u prilog svom stavu poziva na sudsku praksu Ujedinjenog Kraljevstva i Evropskog suda za ljudska prava (dalje u tekstu: ESLJP). Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, fusnote 21-23, 26.

²⁸⁷ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 18.

²⁸⁸ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 19.

²⁸⁹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 23.

²⁹⁰ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 24.

²⁹¹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 25.

"njoj idu u prilog".²⁹² Na kraju, u okviru **podosnova 2.15**, ona iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što je dva pitanja relevantna za ispitivanje dopustivosti ograničavanja njene slobode izražavanja spojilo u jedno. Po njenom mišljenju, Pretresno veće je bilo dužno da ima u vidu cilj pravilnog sprovođenja pravde, da uzme u obzir sve činjenice koje su relevantne za ispitivanje srazmernosti/neophodnosti, kao i da utvrdi da li je ograničavanje njene slobode govora putem izricanja osuđujuće presude za krivično delo neophodno i srazmerno.²⁹³

153. *Amicus curiae* tužilac u svom odgovoru iznosi argument da je Pretresno veće primenilo ispravan pravni kriterijum kada je procenjivalo ograničavanje slobode izražavanja Hartmannovoj. On tvrdi da Hartmannova nije uvažila valjana ograničenja onog što *amicus curiae* tužilac naziva "načelom javnosti suđenja".²⁹⁴ *Amicus curiae* tužilac takođe navodi da je odluka da se odstupi od načela javnosti u skladu s Međunarodnim pravom.²⁹⁵ *Amicus curiae* tužilac tvrdi da Hartmannova selektivno primenjuje praksu ESLJP i da se, čak i da se praksa ESLJP ovde može primeniti, predmeti na koje upućuje Hartmannova razlikuju od tekućeg predmeta.²⁹⁶

154. Hartmannova u svojoj replici tvrdi da je *amicus curiae* tužilac pogrešio u navođenju odgovarajućeg pravnog kriterijuma u vezi s legitimnim ograničavanjem slobode izražavanja.²⁹⁷ Ona tvrdi da kriterijum za to šta je "neophodno u jednom demokratskom društvu" nije to da li se ograničavanjem slobode izražavanja nastoji postići neki legitiman cilj, nego da li se radi o ograničavanju nekog osnovnog prava.²⁹⁸ Hartmannova primećuje da "nikad nije osporila da zaštita sprovođenja pravde može biti legitiman cilj u svrhu izdavanja naloga o poverljivosti informacija, uključujući i one koje je dostavila neka država".²⁹⁹ Umesto toga, ona je ustvrdila da se greške "odnose [...] na dodatne zahteve (i) 'neophodnosti', (ii) 'srazmernosti' i (iii) iznošenja dovoljnih razloga, kao i pitanja da li, u datim okolnostima, [njena] osuđujuća presuda [...] za to što je navodno govorila o poverljivim pitanjima ispunjava te zahteve".³⁰⁰ Kako tvrdi Hartmannova, *amicus curiae* tužilac greši kad tvrdi da se njen prigovor odnosi na to što su zaštitne mere uopšte mogle biti naložene, budući da to nikad nije bio njen stav.³⁰¹

²⁹² Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 26.

²⁹³ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 28.

²⁹⁴ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 27-31.

²⁹⁵ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 29.

²⁹⁶ Odgovor *amicus curiae* tužioca, par. 27.

²⁹⁷ Konačna replika Hartmannove, par. 6.

²⁹⁸ Konačna replika Hartmannove, par. 6.

²⁹⁹ Konačna replika Hartmannove, par. 6.

³⁰⁰ Konačna replika Hartmannove, par. 6.

³⁰¹ Konačna replika Hartmannove, par. 6.

155. U podnesku koji je organizacija *ARTICLE 19* podnela u svojstvu *amicus curiae* govori se o načelima slobode izražavanja koja su uspostavljena u međunarodnom pravu.³⁰² Organizacija *ARTICLE 19* navodi da je pravo na slobodno izražavanje osnovno ljudsko pravo koje se, pored ostalog, garantuje u Univerzalnoj deklaraciji o ljudskim pravima³⁰³ i u Međunarodnom paktu o građanskim i političkim pravima (dalje u tekstu: MPGPP).³⁰⁴ Tu se, takođe, upućuje na dodatnu sudsku praksu, kako međunarodnu, tako i nacionalnu.³⁰⁵

156. Organizacija *ARTICLE 19* zaključuje svoj podnesak *amicus curiae* pozivom Žalbenom veću da prilikom rešavanja po žalbi na presudu uzme u obzir razna načela u vezi sa slobodom izražavanja.³⁰⁶ To obuhvata načelo da svako ograničavanje slobode izražavanja mora da služi nekom legitimnom cilju, kao i da bude neophodno i srazmerno nameravanom cilju, pri čemu se svako odstupanje od toga mora usko tumačiti i uverljivo dokazati.³⁰⁷ Organizacija *ARTICLE 19* sugerije da se izveštavanje sredstava javnog informisanja o krivičnim postupcima mora zaštititi kako bi se osiguralo da javnost dođe do informacija o pitanjima od javnog interesa. Ta organizacija takođe primećuje da izveštavanje sredstava javnog informisanja omogućava javnu kontrolu funkcionisanja sistema krivičnog pravosuđa.³⁰⁸

157. Žalbena veće je dozvolilo Hartmannovoj i *amicus curiae* tužiocu da odgovore na podnesak *amicus curiae* organizacije *ARTICLE 19*.³⁰⁹ Hartmannova je u svom odgovoru usvojila i podržala argumente i zaključke organizacije *ARTICLE 19*.³¹⁰ *Amicus curiae* tužilac odgovara da su opšta načela iz Prvostepene presude u skladu sa sudskom praksom na koju upućuje organizacija *ARTICLE 19*.³¹¹ *Amicus curiae* tužilac primećuje da organizacija *ARTICLE 19* nije navela predmete koji idu u prilog načelima da zabranjivanje objavljivanja poverljivih informacija predstavlja kršenje slobode izražavanja, da osuda za krivično delo nepoštovanja suda predstavlja kršenje slobode izražavanja ili da primena ovlašćenja za krivično gonjenje zbog nepoštovanja suda u svrhu izricanja

³⁰² Podnesak *amicus curiae* u ime organizacije *ARTICLE 19*, 19. februar 2010. godine (dalje u tekstu: Podnesak *amicus curiae* organizacije *ARTICLE 19*), par. 3.

³⁰³ Generalna skupština UN, Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima (dalje u tekstu: UDLJP), 10. decembar 1948. godine, Rezolucija 217 (III)A Generalne skupštine, član 19.

³⁰⁴ Generalna skupština UN, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (dalje u tekstu: MPGPP), 16. decembar 1966. godine, *United Nations Treaty Series*, tom 999, str. 171, član 19. V. takođe EKLJP, član 10; Američka konvencija o ljudskim pravima, objavljena 22. novembra 1969. godine, *stupila na snagu* 18. jula 1978. godine, *OAS Treaty Series* br. 36; 9 I.L.M. 99 (1969), član 13; Afrička povelja o ljudskim pravima i pravima naroda, *usvojena* 27. juna 1981. godine, *stupila na snagu* 21. oktobra 1986. godine, OAU Doc. CAB/LEG/67/3 rev. 5, 21 I.L.M. 58 (1982), član 9.

³⁰⁵ Podnesak *amicus curiae* organizacije *ARTICLE 19*, par. 6-32.

³⁰⁶ Podnesak *amicus curiae* organizacije *ARTICLE 19*, par. 34.

³⁰⁷ Podnesak *amicus curiae* organizacije *ARTICLE 19*, par. 33.

³⁰⁸ Podnesak *amicus curiae* organizacije *ARTICLE 19*, par. 33.

³⁰⁹ Odluka po molbi za odobrenje za podnošenje podneska *amicus curiae*, 5. februar 2010. godine, par. 10(b).

³¹⁰ Odgovor Hartmannove na podnesak *amicus curiae*, par. 2, 62.

³¹¹ Dodatak uz Zahtev da se odgovor zameni revidiranim odgovorom, par. 4.

osuđujuće presude strankama koje su prekršile neki sudski nalog predstavlja kršenje slobode izražavanja.³¹²

B. Diskusija

158. Žalbeno veće smatra da Hartmannova, po svemu sudeći, tvrdi da bi Pretresno veće, da je primenilo "čvrstu" presumpciju u korist neometene javnosti, rešilo u njenu korist i dozvolilo joj da obelodani poverljive informacije u skladu s njenim pravom na slobodno izražavanje. Žalbeno veće smatra da je ta tvrdnja Hartmannove lišena merituma. Ne postoji čvrsta presumpcija neometene javnosti kad se radi o pitanjima za koja je neko veće rešilo da ne smeju biti obelodanjena javnosti. To je jasno definisano u predmetu *Jović*, gde je izložen sledeći stav:

Nalogom o održavanju zatvorene sjednice se javnost, uključujući predstavnike tiska, isključuje iz postupka i sprečava se da oni dođu do zaštićenih informacija o kojima se na tim sjednicama govori. Pretpostavka o javnom postupku iz članka 20(4) Statuta nije primjenjiva na te slučajeve.³¹³

159. Srž tvrdnje koju je iznela Hartmannova jeste navodni nesklad između Prvostepene presude i načela slobode izražavanja koja su priznata u EKLJP. Žalbeno veće nije obavezno da postupi u skladu sa zaključcima regionalnih ili međunarodnih sudova i, kao takvo, nije vezano sudskom praksom ESLJP.³¹⁴

160. Žalbeno veće ima u vidu da član 21 Statuta Međunarodnog suda predstavlja odraz odredaba člana 14 MPGPP.³¹⁵ Stoga MPGPP i pripadajući komentari spadaju u najuverljivije izvore za definisanje primenjivih mera zaštite slobode izražavanja u kontekstu postupaka koji se vode pred Međunarodnim sudom.³¹⁶ Komitet za ljudska prava Ujedinjenih nacija (dalje u tekstu: Komitet za

³¹² Dodatak uz Zahtev da se odgovor zameni revidiranim odgovorom, par. 4.

³¹³ Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jović*, par. 21.

³¹⁴ *Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih*, predmet br. IT-04-74-AR73.6, Odluka po žalbama na Odluku da se transkript ispitivanja Jadranka Prlića uvrsti u spis, 23. novembar 2007. godine, par. 51. U Drugostepenoj presudi u predmetu *Delalić i drugi*, Žalbeno veće je navelo sledeće: "Mada će Žalbeno vijeće nužno uzeti u razmatranje odluke međunarodnih sudova, ono ipak, nakon pažljivog razmatranja, može doći do drugačijeg zaključka". Drugostepena presuda u predmetu *Delalić i drugi*, par. 24.

³¹⁵ V. Generalna skupština UN, Izveštaj generalnog sekretara na osnovu Paragrafa 2 Rezolucije 808 Saveta bezbednosti (1993), U.N. Doc. S/25704, 3. maj 1993. godine, par. 106. Ovaj izveštaj je izdat na osnovu Rezolucije 808 Saveta bezbednosti, kojom je od generalnog sekretara traženo "da Savetu [bezbednosti] na razmatranje podnese [...] izveštaj" o osnivanju Međunarodnog suda. V. Rezolucija 808 Saveta bezbednosti UN, U.N. Doc. S/RES/808 (1993), str. 2.

³¹⁶ MPGPP je ratifikovalo 167 država-potpisnica i on se, kao takav smatra instrumentom koji je bliži univerzalnoj primeni nego Evropska konvencija, koja je regionalni instrument za zaštitu ljudskih prava. V. *United Nations Treaty Collection*, na internet adresi <http://treaties.un.org/Pages/ViewDetails.aspx?src=TREATY&mtdsg_no=IV4&chapter=4&lang=en>, kojoj je pristupljeno 11. jula 2011. godine. Žalbeno veće u Odluci u predmetu *Barayagwiza* izjavilo je da je MPGPP "deo opšteg međunarodnog prava i po tom se osnovu primenjuje". Za razliku od toga, Žalbeno veće je naznačilo da su "[r]egionalni sporazumi o zaštiti ljudskih prava, kao što su EKLJP i Američka konvencija o ljudskim pravima, i sudska praksa koja je na osnovu njih ustanovljena, uverljiv izvor koji može da bude od koristi kod primene i tumačenja merodavnog prava Međunarodnog suda. Oni, stoga, sami po sebi, nisu obavezujući za Međunarodni sud. Međutim, oni jesu merodavni kao dokaz međunarodnog običajnog prava". *Jean-Bosco Barayagwiza protiv tužioca*, predmet br. ICTR-97-19-AR72, Odluka, 3. novembar 1999. godina, par. 40.

ljudska prava) tumačio je član 14(1) MPGPP tako da se njime zahteva da sudske presude moraju da budu dostupne javnosti, uz "izvesne strogo definisane izuzetke".³¹⁷ Žalbeno veće ima u vidu da, premda u članu 19(2) MPGPP stoji da "[s]vako lice ima pravo na slobodu izražavanja", u članu 19(3) se uvažava da

[o]stvarivanje sloboda predviđenih u tački 2. ovog člana obuhvata posebne dužnosti i odgovornosti. Sledstveno tome, ono može biti podvrgnuto izvesnim ograničenjima koja moraju, međutim, biti izričito određena zakonom, a potrebna su iz razloga:

(a) poštovanja prava ili ugleda drugih lica;

(b) zaštite državne bezbednosti, javnog reda, javnog zdravlja i morala.³¹⁸

Travaux préparatoires za MPGPP upućuju na to da je namera bila da "zaštita [...] javnog reda" iz člana 19(3) obuhvati zabranu pribavljanja i širenja poverljivih informacija.³¹⁹ U vezi s pitanjem da li je ograničavanje slobode izražavanja nekog lica "neophodno" za postizanje tog cilja, Komitet za ljudska prava je uzimao u obzir to da li je preduzeta mera bila srazmerna nameravanom cilju.³²⁰

161. Dakle, na osnovu gorenavedenog, da bi se ograničenje slobode izražavanja Hartmannove moglo smatrati legitimnim na osnovu člana 19 MPGPP, to ograničenje je moralo da bude propisano zakonom i srazmerno neophodno kako bi se sprečilo širenje poverljivih informacija.³²¹ Dve odluke Žalbenog veća u predmetu *Tužilac protiv Slobodana Miloševića* sadrže ograničenja slobode izražavanja koja su bila "propisana zakonom", budući da su zavedene na poverljivom osnovu i pod zaštitnim merama koje su odobrene na osnovu pravila 54bis Pravilnika. Pored toga, ograničavanje slobode izražavanja Hartmannove na taj način bilo je i srazmerno i neophodno jer se njime štitio

³¹⁷ CGPP /Centar za građanska i politička prava/, Opšti komentar br. 13: član 14 (Sprovođenje pravde) Jednakost pred sudovima i pravo na pravično i javno suđenje pred nezavisnim sudom, ustanovljenim na osnovu zakona, 13. april 1984. godine, par. 6.

³¹⁸ MPGPP, član 19(3). Član 14(1) MPGPP takođe ograničava pravo novinara da izveštavaju o sudskim postupcima. U njemu, pored ostalog, stoji sledeće: "Može se narediti isključivanje predstavnika štampe i javnosti za vreme trajanja celog pretresa ili jednog njegovog dela u interesu morala, javnog reda ili nacionalne bezbednosti u demokratskom društvu, ili ako to interes ličnog života stranaka zahteva, ili ako to sud smatra apsolutno neophodnim u posebnim okolnostima, kada bi javnost štetila interesima pravde". Ova odredba se citira u predmetima *Blaškić* i *Jović*. V. Prvostepenu presudu po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jović*, par. 23, fusnota 95; *Tužilac protiv Tihomira Blaškića*, predmet br. IT-95-14-PT, Odluka po Prigovoru Republike Hrvatske na izdavanje naloga *subpoenae duces tecum*, 18. jul 1997. godine, fusnota 248.

³¹⁹ V. Manfred Nowak, Pakt o građanskim i političkim pravima UN: Komentar PGPP, 2. revidirano izdanje N.P. Engel, 2005, str. 464-65 (gde se navodi da izraz "javni red" "pokriva osnove za ograničenje koje su izložene u članu 10(2) [EKLJP] i koje su u više navrata predlagane tokom izrade nacрта člana 19 [MPGPP], a to su pribavljanje i širenje poverljivih informacija i ugrožavanje nepristrasnosti pravosuđa").

³²⁰ *Jong-Choel v. The Republic of Korea* /Jong-Choel protiv Republike Koreje/ (CGPP, dopis br. 968/2001), U.N. Doc. A/60/40 vol. II (27. jul 2005. godine), str. 60, par. 8.3; v. takođe *Marques v. Angola* /Marques protiv Angole/ (CGPP, dopis br. 1128/2002), U.N. Doc. A/60/40 vol. II (29. mart 2005. godine) str. 181, par. 6.8 ("Komitet primećuje da uslov neophodnosti podrazumeva elemenat srazmernosti, u smislu da obim ograničenja slobode izražavanja mora da bude srazmeran vrednosti koja se tim ograničavanjem štiti.").

³²¹ V. CGPP, Opšti komentar br. 10: Sloboda izražavanja (član 19), 29. jun 1983. godine, par. 4; v. takođe *Kim Jong-Cheol v. Republic of Korea*, par. 8.3; *Marques v. Angola*, par. 6.8.

"javni red" putem sprečavanja širenja poverljivih informacija. Ta ograničenja su, stoga, bila u okviru delokruga člana 19(3) MPGPP.

162. S tim u vezi, Žalbeno veće primećuje da je Pretresno veće konstatovalo da je posledica toga što je Hartmannova obelodanila poverljive informacije smanjena verovatnoća da će države u budućnosti sarađivati s Međunarodnim sudom, čime se podriva njegova sposobnost da vrši svoju nadležnost i krivično goni i kažnjava teška kršenja humanitarnog prava.³²² Pretresno veće je konstatovalo da je krivično gonjenje zbog nepoštovanja suda u ovim okolnostima bilo srazmerno posledicama postupaka Hartmannove po sposobnost Međunarodnog suda da sprovodi međunarodnu krivičnu pravdu.³²³ Žalbeno veće je, stoga, mišljenja da je Pretresno veće ispravno zaključilo da pravilo 54*bis* Pravilnika dopušta Međunarodnom sudu da izdaje naloge o poverljivosti kako bi obezbedilo saradnju suverenih država.³²⁴ U svetlu gorenavedenog, Žalbeno veće se uverilo da je Pretresno veće primereno uzelo u obzir sve relevantne faktore kako bi osiguralo da presuda koju je izreklo bude u skladu s međunarodnim pravom.³²⁵

163. Hartmannova se takođe poziva na odluku Žalbenog veća u predmetu *Brđanin* u prilog svom argumentu da je Pretresno veće napravilo grešku zbog toga što prilikom ocenjivanja srazmernosti ograničavanja njene slobode izražavanja nije uzelo u obzir pravo javnosti da dođe do informacija koje je ona obelodanila.³²⁶ Međutim, Žalbeno veće smatra da je u tekućem predmetu Pretresno veće izričito uzelo u obzir pravo javnosti da dođe do informacija. Prilikom ocenjivanja srazmernosti ograničavanja slobode izražavanja Hartmannove, Veće je uzelo u obzir određeni faktor koji je bio:

³²² Prvostepena presuda, par. 74.

³²³ Prvostepena presuda, par. 74.

³²⁴ Prvostepena presuda, par. 72. Pretresno veće se oslonilo na iskaz Robina Vincenta, koji je u svom svedočenju izjavio da bi kršenja poverljivosti dovela do smanjene saradnje suverenih država u vezi s obelodanjivanjem informacija, čime bi bila ugrožena sposobnost Međunarodnog suda da sprovodi međunarodnu krivičnu pravdu. Pretresno veće je takođe primetilo da "optužena nije osporila to svedočenje". V. Prvostepena presuda, par. 72, fusnota 171.

³²⁵ U podnesku organizacije *ARTICLE 19* diskutuje se o drugim instrumentima za zaštitu ljudskih prava u kojima se garantuje sloboda izražavanja. V. Podnesak *amicus curiae* organizacije *ARTICLE 19*, par. 3. Premda Žalbeno veće priznaje da ti instrumenti sadrže garancije slobode izražavanja, u njima se sledi pristup ograničavanjima slobode izražavanja koji je sličan pristupu iz Evropske konvencije i MPGPP. U UDLJP stoji sledeće: "U vršenju svojih prava i sloboda svako se može podvrgnuti samo onim ograničenjima koja su predviđena zakonom isključivo u cilju obezbeđenja potrebnog priznanja i poštovanja prava i sloboda drugih, kao i zadovoljenja pravičnih zahteva morala, javnog poretka i opšteg blagostanja u demokratskom društvu". UDLJP, član 29(2). U Afričkoj povelji o ljudskim pravima i pravima naroda stoji sledeće: "Svako lice ima pravo da, u okviru zakona, izražava i obznanjuje svoje mišljenje". Afrička povelja o ljudskim pravima i pravima naroda, član 9(2). U Američkoj konvenciji o ljudskim pravima na sličan način se navodi sledeće: "Svako ima pravo na slobodno mišljenje i izražavanje". Američka konvencija o ljudskim pravima, član 13(1). U članu 13(2), to pravo se ograničava sledećim navodom: "Ostvarivanje prava predviđenog u prethodnom paragrafu ne podleže prethodnoj cenzuri, ali podleže naknadnom terećenju krivičnom odgovornošću, koje mora, međutim, biti izričito određeno zakonom, a neophodno je kako bi se osigurali (a) poštovanje prava ili ugleda drugih lica; ili (b) zaštita državne bezbednosti, javnog reda, javnog zdravlja ili morala". Američka konvencija o ljudskim pravima, član 13(2).

³²⁶ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 19.

bitan za procenu javnog interesa, naime, interesa javnosti da dobije informacije, s jedne, i zaštite poverljivih informacija, s druge strane, sa ciljem da se omogući sprovođenje međunarodne krivične pravde, koja takođe predstavlja javni interes, i to međunarodnih razmera.³²⁷

164. Na kraju, Žalbeno veće je razmotrilo diskusiju organizacije *ARTICLE 19* o nacionalnim pravnim standardima u vezi sa slobodom izražavanja.³²⁸ Premda organizacija *ARTICLE 19* izlaže razne načine na kojim se nacionalni pravosudni sistemi bave pitanjem slobode izražavanja u kontekstu nepoštovanja suda, ona ne navodi nijedan primer iz sudske prakse u prilog stavu da se pokretanjem postupka za nepoštovanje suda zbog obelodanjivanja poverljivih informacija kojim se krši sudski nalog na nedopustiv način ograničava lična sloboda izražavanja.

C. Zaključak

165. Žalbeno veće, stoga, odbija žalbeni osnov 2 u celini.³²⁹

XIII. KAZNA – PODOсноVI 2.11 (DELIMIČNO) I 2.16

166. U okviru **podosnova 2.11**, Hartmannova iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava ili u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što prilikom odmeravanja kazne koju joj je izreklo nije primenilo test srazmernosti.³³⁰ U okviru **podosnova 2.16**, Hartmannova iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što

³²⁷ Prvostepena presuda, par. 73 (interne fusnote izostavljene).

³²⁸ V. Podnesak *amicus curiae* organizacije *ARTICLE 19*, par. 30-32.

³²⁹ Iz razloga koji se navode u ovom odeljku, **podosnov 7.8** se odbija. Hartmannova u okviru **podosnova 2.3** tvrdi da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što nije promenilo načelo da se ograničavanja slobode izražavanja moraju tumačiti striktno i što je, umesto toga, takva ograničavanja protumačilo kao "skupa" /expensive/. Žalbeno veće pretpostavlja da je ovde trebalo da stoji "obimna" /expansive/. Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 17. Žalbeno veće smatra da ovo predstavlja neodređen, nejasan i nerazrađen argument i stoga ga odbija bez razmatranja. U okviru **podosnova 2.6**, Hartmannova upućuje na svoj Završni pretresni podnesak i iznosi argument da zaključci Pretresnog veća nisu u skladu s rešenošću Međunarodnog suda da postupa transparentno i s njegovom odgovornošću prema žrtvama, kao i da se njima inkriminiše svaka javna diskusija o činjenicama sadržanim u njenim publikacijama. Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 20. Žalbeno veće smatra da Hartmannova nije pokazala postojanje greške u primeni prava koja obesnažuje Presudu Pretresnog veća ili koja bi dovela do neostvarenja pravde u smislu člana 25 Statuta. U okviru **podosnova 2.7**, Hartmannova iznosi tvrdnju da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava zbog toga što nije primenilo međunarodno prihvaćena načela u vezi sa slobodom izražavanja, pri čemu upućuje na jedan ceo odeljak Prvostepene presude. Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 21, fusnota 34. Žalbeno veće smatra da nije dovoljno izneti tvrdnju da jedan ceo odeljak neke presude predstavlja pravnu ili činjeničnu grešku, a pritom ne definisati detaljnije tu navodnu grešku, i, stoga, bez razmatranja odbija ovaj podosnov. Hartmannova u okviru **podosnova 2.8** iznosi argument da je Pretresno veće napravilo grešku u primeni prava i u utvrđivanju činjeničnog stanja zbog toga što nije uzelo u obzir neka činjenična pitanja koja su relevantna za ovaj predmet, i to uglavnom ona o kojima je u svom svedočenju govorio g. Joinet, kog je Hartmannova pozvala da svedoči kao svedok o činjenicama. Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 22. Pretresno veće je u fusnoti 176 svoje Presude navelo da je razmotrilo svedočenje Louisa Joineta, ali da se njegovo svedočenje uglavnom sastojalo od načelnih pitanja i pravnih mišljenja i da, stoga, nije doprinelo argumentaciji odbrane. Prvostepena presuda, fusnota 176. Žalbeno veće se uverilo da Pretresno veće nije zanemarilo njegovo svedočenje i, shodno tome, odbija ovaj podosnov. **Podosnov 2.14** predstavlja ponavljanje podosnova 5.1-5.3 i stoga se odbija.

³³⁰ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 25.

nije utvrdilo da li bi manje invazivne sankcije, kao što je uslovno oslobađanje od kazne, možda bile dovoljne i srazmerne u datim okolnostima.³³¹

167. Žalbeno veće podseća da su pretresnim većima dodeljena široka diskreciona ovlašćenja za odmeravanje primerene kazne. U načelu, Žalbeno veće neće preinačiti kaznu, osim ako žalilac ne pokaže da je Pretresno veće napravilo primetnu grešku u primeni svojih diskrecionih ovlašćenja ili da se nije pridržavalo merodavnog prava.³³²

168. U ovom predmetu, Pretresno veće je kaznilo Hartmannovu novčanom kaznom u iznosu od 7.000 evra.³³³ Veće je do ove odluke došlo nakon što je ocenilo težinu krivičnog dela i razmotrilo da li postoje ikakvi otežavajući ili olakšavajući faktori. U vezi s težinom krivičnog dela, Pretresno veće je primetilo da zbog postupaka Hartmannove postoji realna opasnost da države u svojoj saradnji s Međunarodnim sudom ne budu više toliko predusretljive kad je reč o dostavljanju dokaznog materijala.³³⁴ To se negativno odrazilo na sposobnost Međunarodnog suda da svoju nadležnost u krivičnom gonjenju i kažnjavanju teških kršenja humanitarnog prava vrši onako kako je to predviđeno njegovim mandatom.³³⁵ Pored toga, Pretresno veće je utvrdilo da je Knjiga zbog koje je protiv Hartmannove pokrenut krivični postupak i dalje u prodaji i da se iz dokaza može zaključiti da je ista prevedena na bosanski jezik u svrhu šire distribucije.³³⁶

169. Pretresno veće nije utvrdilo postojanje nikakvih otežavajućih faktora. Prilikom ocenjivanja olakšavajućih faktora u ovom predmetu, Pretresno veće je, pored ostalog, uzelo u obzir karakter Hartmannove, kao cenjenog profesionalca, i njeno slabo imovno stanje.³³⁷ Konačno, Pretresno veće je napomenulo da je prilikom odmeravanja odgovarajuće kazne uzelo u obzir potrebu odvratanja od protivpravnog obelodanjivanja poverljivih informacija u budućnosti.³³⁸

170. Hartmannova nije identifikovala nikakvu grešku u rasuđivanju Pretresnog veća. Ona jednostavno tvrdi da je Pretresno veće pogrešilo zbog toga što je izreklo nesrazmernu kaznu i da je pogrešilo zbog toga što nije konstatovalo da bi uslovno oslobađanje od kazne predstavljalo primereniju kaznu. Stoga ona nije pokazala da je Pretresno veće pripisalo težinu nebitnim faktorima, da nije pripisalo nikakvu ili dovoljnu težinu relevantnim faktorima, da je napravilo očiglednu grešku u utvrđivanju činjeničnog stanja na osnovu kog je primenilo svoja diskreciona

³³¹ Konačni žalbeni podnesak Hartmannove, par. 29.

³³² Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Šešelj*, par. 37.

³³³ Prvostepena presuda, par. 90.

³³⁴ Prvostepena presuda, par. 80.

³³⁵ Prvostepena presuda, par. 80.

³³⁶ Prvostepena presuda, par. 82.

³³⁷ Prvostepena presuda, par. 85.

³³⁸ Prvostepena presuda, par. 88.

ovlašćenja, ili da je izdalo odluku koja je toliko nerazumna ili nepravedna da Žalbeno veće iz nje može izvesti zaključak da Pretresno veće bez sumnje nije primenilo svoja diskreciona ovlašćenja na primeren način.³³⁹

171. Žalbeno veće, stoga, odbija žalbene podosnove 2.11 (delimično) i 2.16.

XIV. DISPOZITIV

172. Iz gorenavedenih razloga, Žalbeno veće,

NA OSNOVU člana 25 Statuta i pravila 77, 77bis, 117 i 118 Pravilnika;

IMAJUĆI U VIDU argumentaciju i jedne i druge strane u postupku;

ODBIJA sve žalbene osnove koje je izneo žalilac, gđa Florence Hartmann;

POTVRĐUJE izrečenu novčanu kaznu u iznosu od 7.000 evra, koju treba da plati sekretaru Međunarodnog suda u dve rate od po 3.500 evra, i to prvu 18. avgusta 2011, a drugu 19. septembra 2011. godine; i

UPUĆUJE sekretara Međunarodnog suda da preduzme neophodne mere za izvršenje Presude.

Sastavljeno na engleskom i francuskom jeziku, pri čemu je merodavna engleska verzija.

/potpis na originalu/

sudija Patrick Robinson, predsedavajući

/potpis na originalu

sudija Andréia Vaz

/potpis na originalu/

sudija Theodor Meron

/potpis na originalu/

sudija Burton Hall

/potpis na originalu/

sudija Howard Morrison

Dana 19. jula 2011. godine,
u Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]

³³⁹ V. Drugostepena presuda u predmetu *Brdanin*, par. 500.

XV. DODATAK – GLOSAR

A. Presude Žalbenog veća

1. MKSJ

Tužilac protiv Zlatka Aleksovskog, predmet br. IT-95-14/1-AR77, Presuda po Žalbi Ante Nobila na Odluku o nepoštivanju suda, 30. maj 2001. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Nobilo*)

Tužilac protiv Vidoja Blagojevića i Dragana Jokića, predmet br. IT-02-60-A, Presuda, 9. maj 2007. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Blagojević i Jokić*)

Tužilac protiv Radoslava Brđanina, predmet br. IT-99-36-A, Presuda, 3. april 2007. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Brđanin*)

Tužilac protiv Zejnila Delalića i drugih, predmet br. IT-96-21-A, Presuda, 20. februar 2001. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Delalić i drugi*)

Tužilac protiv Stanislava Galića, predmet br. IT-98-29-A, Presuda, 30. novembar 2006. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Galić*)

Tužilac protiv Sefera Halilovića, predmet br. IT-01-48-A, Presuda, 16. oktobar 2007. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Halilović*)

Postupak protiv Dragana Jokića po navodima o nepoštovanju suda, predmet br. IT-05-88-R77.1-A, Presuda po navodima o nepoštovanju suda, 25. jun 2009. godine (u tekstu: Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jokić*)

Tužilac protiv Josipa Jovića, predmet br. IT-95-14 i 14/2-R77-A, Presuda, 15. mart 2007. godine (u tekstu: Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jović*)

Tužilac protiv Momčila Krajišnika, predmet br. IT-00-39-A, Presuda, 17. mart 2009. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Krajišnik*)

Tužilac protiv Dragoljuba Kunarca i drugih, predmet br. IT-96-23 i IT-96-23/1-A, Presuda, 12. jun 2002. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Kunarac i drugi*)

Tužilac protiv Fatmira Limaja i drugih, predmet br. IT-03-66-A, Presuda, 27. septembar 2007. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Limaj i drugi*)

Tužilac protiv Ivice Marijačića i Markice Rebića, predmet br. IT-95-14-R77.2-A, Presuda, 27. septembar 2006. godine (u tekstu: Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Marijačić i Rebić*)

Tužilac protiv Milana Martića, predmet br. IT-95-11-A, Presuda, 8. oktobar 2008. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Martić*)

Tužilac protiv Mileta Mrkšića i Veselina Šljivančanina, predmet br. IT-95-13/1-A, Presuda, 5. maj 2009. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Mrkšić i Šljivančanin*)

Tužilac protiv Nasera Orića, predmet br. IT-03-68-A, Presuda, 3. jul 2008. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Orić*)

U predmetu protiv Vojislava Šešelja, predmet br. IT-03-67-R77.2-A, Presuda, 19. maj 2010. godine (u tekstu: Drugostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Šešelji*)

Tužilac protiv Milomira Stakića, predmet br. IT-97-24-A, Presuda, 22. mart 2006. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Stakić*)

Tužilac protiv Pavla Strugara, predmet br. IT-01-42-A, Presuda, 17. jul 2008. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Strugar*)

Tužilac protiv Mitra Vasiljevića, predmet br. IT-98-32-A, Presuda, 25. februar 2004. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Vasiljević*)

2. MKSR

Léonidas Nshogoza protiv tužioca, predmet br. ICTR-2007-91-A, Presuda, 15. mart 2010. godine (u tekstu: Drugostepena presuda u predmetu *Nshogoza*)

B. Presude pretresnih veća

1. MKSJ

Tužilac protiv Beqe Beqaja, predmet br. IT-03-66-T-R77, Presuda po navodima o nepoštovanju suda, 27. maj 2005. godine (u tekstu: Prvostepena presuda u predmetu *Beqaj*)

Tužilac protiv Josipa Jovića, predmet br. IT-95-14 i IT-95-14/2-R77, Presuda, 30. avgust 2006. godine (u tekstu: Prvostepena presuda po navodima o nepoštovanju suda u predmetu *Jović*)

C. Odluke Žalbenog veća

1. MKSJ

Tužilac protiv Slobodana Miloševića, predmet br. IT-02-54-A-R77.4, Odluka po interlokutornoj žalbi u postupku protiv Koste Bulatovića zbog nepoštovanja Međunarodnog suda, 29. avgust 2005. godine

Tužilac protiv Nasera Orića, predmet br. IT-03-68-A, Odluka po zahtjevu tužilaštva da se zapečati Žalbeni podnesak odbrane, 10. maj 2007. godine (poverljivo)

Tužilac protiv Jadranka Prlića i drugih, predmet br. IT-04-74-AR73.6, Odluka po žalbama na Odluku da se transkript ispitivanja Jadranka Prlića uvrsti u spis, 23. novembar 2007. godine

2. MKSR

Jean-Bosco Barayagwiza protiv tužioca, predmet br. ICTR-97-19-AR72, Odluka, 3. novembar 1999. godine

D. Odluke pretresnih veća**1. MKSJ**

Tužilac protiv Tihomira Blaškića, predmet br. IT-95-14-PT, Odluka po Prigovoru Republike Hrvatske na izdavanje naloga *subpoenae duces tecum*, 18. jul 1997. godine

Tužilac protiv Radoslava Brđanina u vezi s navodima protiv Milke Maglov, predmet br. IT-99-36-R77, Odluka po prijedlogu za donošenje oslobađajuće presude na osnovu pravila 98bis, 19. mart 2004. godine